

2023

КНИГА ІСТОРІЙ УСПІХУ

Громадськість за
демократизацію

ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ

КНИГА ІСТОРІЙ УСПІХУ

КИЇВ 2023

Книга історій успіху. Збірка / За заг. ред. Марії Нещерет; Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. – К.: 2023. – с.

У збірці представлені історії успіху, зібрані грантистами проєкту [«Громадськість за демократизацію»](#), який було реалізовано [Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій](#) за фінансування Європейського Союзу.

Грантисти проєкту «Громадськість за демократизацію», які долучилися до збору матеріалу для збірки: [Кризовий медіа-центр «Сіверський Донець»](#), [Разом до громадянського суспільства](#), [Відкритий простір громадського розвитку](#), [Волинська фундація](#), [АРР ТОТГ](#), [Освітній простір 2.0](#), [Креативний хаб Бережани](#), [Сяйво надії](#), [Твоя опора](#), [БФ Імпульс.ЮА](#), [Лампа](#), [Федерація аматорських миколаївських театрів](#), [БФ "Благодійне об'єднання нації"](#), [БФ "СВІТ. Україна. ПОЛОГИ"](#), [Громадський центр євроінтеграції та розвитку українсько-польських зв'язків "ВІД ВАРТИ ДО БУГУ"](#), [Волонтерський штаб Житомира](#), [Центр громадської адвокатури](#), [Жінки в Україні](#), [ЕКОСФЕРА](#), [Територія сталого розвитку](#), [Академія розвитку, підтримки та соціальної адаптації дитини "КІДДОМ"](#), [Вінницька міська організація соціального розвитку та становлення окремих малозахищених категорій молоді "ПАРОСТОК"](#), [СПІЛКА ЖУРНАЛІСТІВ «АЛЬТЕРНАТИВА»](#), [Психологічна служба Євромайдану](#), [Центр розвитку Пангея Ультіма](#).

Цю публікацію підготовлено в рамках проєкту [«Громадськість за демократизацію»](#) за сприяння Європейського Союзу, яка реалізується Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій. Зміст цієї публікації жодним чином не відображає точку зору Європейського Союзу.

Збірка випускається українською та англійською мовами в електронному варіанті. Електронну версію представлено на сайті ІЕД за адресою <http://www.ier.com.ua>. ІЕД дозволяє поширювати тексти з посиланням на джерело. Будемо щиро вдячні за відгуки про матеріали, вміщені у виданнях ІЕД.

На обкладинці збірки використано фото Imad Alassiry з безкоштовного інтернет-ресурсу <https://unsplash.com/>.

Зміст

Передмова	5
Просування регіональних реформ та подолання криз	6
• Локальна демократія на Луганщині. Які громади серед лідерів?.....	6
• Об'єдналися чи дистанціювалися: як під час пандемії влада області інформує громадськість та спілкується з нею.....	8
• Програмні засади розвитку підприємництва.....	10
• Розповісти світу про Україну: боротьба триває.....	12
Працевлаштування ВПО як одне з джерел економічного розвитку під час війни	14
• ВПО як рушійна сила розвитку громади.....	14
• Роби як я!.....	17
• Нове життя в новому місті: як внутрішньо переміщені жінки інтегруються у вінницьку громаду.....	20
• Місто Бережани Тернопільської області поповнюється новими швачками.....	22
• Інтеграція через бухоблік та нову роботу.....	24
• Повірила в себе – змінила професію.....	27
Психологічна підтримка ВПО	29
• Подолати минулі стреси, щоб рухатись у майбутнє.....	29
• Проєкт ГО "ЛАМПА" з психологічної підтримки дітей із родин ВПО прикордонної громади.....	31
• Інтерактивний театр. Долаємо проблеми разом.....	34
Юридична допомога	36
• На захисті прав.....	36
• Допомога в тяжкі часи.....	38
• Відчуваєш силу й додаткову енергію, коли маєш можливість надати допомогу тим, хто справді цього потребує.....	41
Маленькі українці - наше майбутнє	43
• Юні митці дають відсіч болісним спогадам про війну.....	43
• «Пізнавально й розвивально»: маленькі внутрішньо переміщені українці брали участь у народних майстерках та творчих заняттях у Львівській області.....	45
• Творимо, знайомимосся, вчимося – захопливе літо на Тернопіллі.....	47
• Як спілкування з природою допомагає маленьким українцям пережити страхи війни	51
• Діти України вчать конструювати й програмувати роботів.....	53
• Академія "КІДДОМ" - З теплом у серці до серця!.....	54
• У наших дітей засяяли очі!.....	56
Тримаємося разом	58

- Волонтерство в окупації або як вдалося організувати волонтерську команду, збирати гроші та допомагати людям у захопленому росіянами Херсоні.....58
- Синергія волонтерів Херсонщини!61
- Об'єднані українці - головна зброя проти ворога.....63
- Посилення комунікації в часи кризи.....65**
- “YouthFutureUA” - проєкт, який об'єднав і надихнув молодь у нелегкий час.....65
- «Луганщина на зв'язку» - інформаційне середовище, яке не знищити пострілами.....67

Передмова

Ця збірка презентує історії успіху, зібрані переможцями чотирьох грантових конкурсів, що проводилися в рамках проекту «Громадськість за демократизацію». Проект було реалізовано Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій за фінансової підтримки Європейського Союзу та Міжнародного фонду «Відродження».

Інститут економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД) – міжнародно-визнаний український незалежний аналітичний центр, заснований в 1999 році, який спеціалізується на економічному аналізі та розробці рекомендацій, розвитку громадянського суспільства в Україні. Місія ІЕД – вироблення альтернативного погляду на ключові проблеми суспільного та економічного розвитку України.

Проект «Громадськість за демократизацію» було започатковано ІЕД у 2020 році. Його мета – зробити організації громадянського суспільства більш спроможними адвокатувати реформи демократизації на регіональному та місцевому рівнях. Після початку повномасштабного вторгнення росії до України цілі та завдання проекту були переглянуті. Відтоді ініціатива сконцентрувалася на посиленні ролі ОГС у вирішенні проблем, пов'язаних з війною.

У даній збірці зібрані історії успіху грантістів як до, так і після вторгнення. Перші чотири присвячені проектам, що були реалізовані до 2022 року. Вони охоплюють наступні теми: аналіз рішень влади під час кризи COVID-19, розвиток підприємництва на регіональному рівні, боротьбу з упередженнями щодо вакцинації від COVID-19. Остання історія в цьому розділі демонструє приклад успішної переорієнтації проекту: початковою ціллю ініціативи була боротьба з міфами щодо вакцинації, а після 24 лютого 2022 команда присвятила свою діяльність поширенню та фіксації нового важливого досвіду життя в умовах воєнного стану в Україні.

Наступні кілька розділів охоплюють проекти, що здійснювалися протягом 2022-2023 років. Впродовж цього періоду наші грантісти зосередилися на вирішенні проблем ВПО, допомозі дітям та зрештою підтримці волонтерів. У першому випадку проекти охоплювали надання юридичних, психологічних та кар'єрних консультацій, організації семінарів для ознайомлення з найважливішими юридичними питаннями, психологічних тренінгів, заходів та навчання, присвячених професійному розвитку та пошуку роботи. Все це в комплексі повинно було посприяти успішній інтеграції ВПО в приймаючі громади, що і демонструють історії успіху даної тематики. Друга група проектів стосувалася організації освітніх та творчих заходів для дітей з метою пом'якшення впливу війни на розвиток та психіку молодого покоління українців. Варто зазначити, що дві останні історії цієї групи розповідають про роботу з дітьми з інвалідністю, що демонструє інклюзивний підхід у виборі грантових проектів. Завершальні розділи торкаються підтримки волонтерів та медіа-проектів. Наші грантісти займалися наданням гуманітарної допомоги, налагодженням зв'язків між різними волонтерськими рухами, а також організацією роботи волонтерських штабів. Нарешті, медіа-проекти були покликані більше розповісти світу та самим українцям про досвід життя й боротьби в умовах війни.

Ця збірка – результат роботи 25 грантістів ініціативи «Громадськість за демократизацію». Історії охоплюють надзвичайно різноманітні проекти, але вони всі покликані сприяти стійкості українського суспільства на шляху до його розвитку та перемоги.

Нещерет Марія
Координаторка проекту «Громадськість за демократизацію»
Інститут економічних досліджень та політичних консультацій

Локальна демократія на Луганщині. Які громади серед лідерів?

Невід'ємною ознакою належного врядування є орієнтація на діалог із суспільством, відкритість і прозорість, забезпечення довіри громадськості до органів місцевого самоврядування. Сучасне суспільство вимагає від органів місцевого самоврядування більшої відкритості, прозорості та зворотного зв'язку. Саме на підвищення ефективності роботи органів місцевого самоврядування Луганщини та зміцнення впливу громадськості був спрямований проєкт «Локальна демократія в кризових умовах. Вимір Луганщини», який впровадила громадська організація «Кризовий медіа-центр «Сіверський Донець».

Очевидно, що проблеми в комунікації між владою та громадянами мали особливі прояви в громадах Луганщини навіть до повномасштабного вторгнення. Цій території притаманна специфіка, обумовлена проведенням військових дій та, як наслідок, функціонуванням в окремих

громадах особливого порядку здійснення владних повноважень через військово-цивільні адміністрації (на момент реалізації проєкту у 8-ми з 26-ти громад саме ВЦА виконували функції місцевого самоврядування). Відповідно, на Луганщині спостерігався недостатній рівень залучення громадян до процесів ухвалення рішень, що призводило до низького рівня громадянської

свідомості та знижувало рівень довіри громадян до влади. Це особливо небезпечно в регіоні, що уражений військовим конфліктом. Підтримка демократичних процедур в умовах гібридної війни надзвичайно актуальна саме для Луганської області, яка знаходиться на передовій у боротьбі за територіальну цілісність та має бути своєрідною «вітриною» невідворотності демократичного шляху розвитку України.

Ми усвідомлювали, що першим кроком на шляху покращення взаємодії органу місцевого самоврядування з громадськістю може стати запровадження практики проведення оцінки його діяльності щодо інформування та комунікації. Це дало можливість не просто уявити реальну картину, а й виявити проблемні питання та сформулювати бачення необхідних змін і покращень. Саме тому ключовим елементом нашого проєкту стало комплексне дослідження щодо налагодження органами місцевого самоврядування комунікації з громадянами та використання інструментів локальної демократії в кризових умовах. Для проведення дослідження було обрано 12 пілотних громад на Луганщині та сформовано дослідницьке партнерство, до якого ввійшли громадські організації, що працюють безпосередньо на місцях. Дослідження включало в себе різні інструменти: кабінетний аналіз, анкетування, глибокі інтерв'ю. Ми використали навіть технологію «Таємний клієнт», коли із запитом до органів влади зверталися пересічні громадяни.

Аналіз результатів дослідження показав, що в громадах, які взяли участь у дослідженні, усі зацікавлені сторони визнають потребу налагодження ефективної комунікації органів влади з громадськістю. Необхідність такої взаємодії усвідомлюється як на рівні ОМС/ВЦА, так і на рівні інститутів громадянського суспільства. Результати проведеного дослідження продемонстрували, що найбільш ефективно організовано комунікаційні процеси в тих громадах, у яких було дотримано таких умов:

- органи місцевого самоврядування переорієнтувалися з простого інформування про свою діяльність через ЗМІ та вебресурси на двосторонню взаємодію з експертним середовищем, організаціями громадянського суспільства, різними громадськими групами задля покращення якості комунікації;
- функція взаємодії з громадськістю в діяльності органу місцевого самоврядування є не периферійною, а пріоритетною, оскільки вона стала невід'ємною складовою процесу вироблення місцевої політики;
- розвивається спроможність органів місцевого самоврядування забезпечувати ефективну взаємодію з громадськістю, застосовуючи належну практику підвищення кваліфікації державних службовців.

Результати проведеного дослідження та напрацьовані рекомендації були передані до місцевих органів влади та розповсюджені в публічному просторі. Крім того, ми зняли два круті відеороліки про успіхи окремих громад у просуванні інструментів локальної демократії. Ми отримали зворотний зв'язок від представників місцевої влади, які готові були активізуватися в напрямку трансформації комунікаційних процесів.

«Лисичанська міська ВЦА ознайомила з підсумковим аналітичним звітом комплексного дослідження та взяла його до уваги. Для нас важлива ваша консультативна підтримка, яка дає змогу впроваджувати нові рішення та практики, що сприятимуть зростанню ефективності комунікації», - зазначив у своєму листі заступник голови Лисичанської ВЦА.

Керівниця проекту виступила з презентаціями щодо результатів дослідження під час низки заходів, сфокусованих на питаннях розвитку локальної демократії. Таких як обговорення рамкового документа "Реалізація взаємозв'язку гуманітарної допомоги, програм із розвитку і миробудівництва (HDP Nexus)", регіональний форум "Децентралізація на лінії фронту. Ситуація в громадах на лінії розмежування", всеукраїнський форум "Децентралізація».

«У кризових моментах особливо важливо розвивати локальну демократію. Це дає людям можливість висловлювати свої думки, діяти разом і змінювати ситуацію. Разом ми створюємо світ, у якому кожна людина має значення, а наші громади стають міцнішими. Нехай демократія проростає серед кризи і веде нас до кращого майбутнього», - зазначила керівниця проекту Олена Ніжельська.

Загалом проект дав позитивні результати, які впевнено досягнуті командою в повному обсязі і які відкривають нові можливості для сприяння демократії на локальному рівні.

Об'єдналися чи дистанціювалися: як під час пандемії влада області інформує громадськість та спілкується з нею

У 2021 році ГО «Разом до громадянського суспільства» реалізувала проєкт, який досліджував ефективність комунікації влади на різних рівнях із громадянами щодо заходів із протидії поширенню covid-19, а також чи не використали пандемію чиновники, щоб відгородитись від людей.

Аспект стосунків «влада-громадськість» на Чернігівщині раніше не потрапляв у фокус аналітичних центрів. Адже вважалось, що влада здійснює чіткі кроки, які вона вважає за потрібне, інформуючи громадян за фактом тих чи інших подій чи загроз. А сама пандемія відсунула на другий план потребу влади консультуватись із громадськістю щодо прийняття тих чи інших рішень.

У рамках проєкту наша команда проводила моніторинг ЗМІ та соціальних мереж, досліджувала офіційні сайти місцевих органів влади та місцевого самоврядування, спілкувалась з експертами та місцевими лідерами думок, аналізувала відкриті дані й проводила опитування, – усе, щоб зрозуміти, яким чином органи влади пояснювали власну логіку дій під час пандемії та чи працювали під час пандемії канали комунікації влади та громадськості.

Дуже цікаві результати ми отримали, проаналізувавши глибинні інтерв'ю з членами громадських рад при органах влади та ГО: як змінилась активність громадськості під час пандемії, чи змогли пристосуватись до нових умов, чи долучились до заходів і чи консультувалася влада з експертами та аналітиками з громадської сфери щодо впровадження тих чи інших заходів чи прийняття рішень.

Наприклад, сама громадськість так оцінює вплив пандемії на роботу громадських рад:

«Звісно, зустрічі наживо більш продуктивні, але якщо немає можливості так спілкуватися, то переходимо до обговорення в онлайн-форматі. Голосування теж відбувається онлайн. На щастя, громадськість, яка працює у сфері податків, чудово володіє сучасними технологіями», - розповів голова громадської ради при Головному управлінні ДПС в області Дмитро Адаменко.

«Звісно, пандемія значно «підкосила» колективну діяльність громадської ради, однак ІГС продовжували індивідуальну роботу за своїми напрямками максимально інтенсивно», - розповіла Наталія Проскуріна, перший заступник голови Громадської ради при Чернігівській ОДА.

Ми порівняли, як інформували людей органи місцевого самоврядування в Чернігові, Ніжині, Мені, Борзні та Корюківці. В усіх випадках топчиновники були проактивними, використовували різні канали інформації. Окремо варто зауважити, що під час пандемії набула поширення така

форма комунікації як особисті звернення керівників громад до людей, подальше спілкування з ними в коментарях.

Цікаво, що під час пандемії вперше проявились волонтерські ініціативи, які об'єднали жителів конкретного мікрорайону чи допомогли медикам (*створення чатів для допомоги місцевим жителям, рух «підвези медика до роботи», збір необхідних речей, яких потребують лікувальні заклади тощо, допомога від місцевого бізнесу*). Вважаємо, що такі ініціативи стали свого роду підготовкою до подій лютого - березня 2022 року під час початку повномасштабного вторгнення й оборони Чернігова.

Наприклад, голова Координаційної ради ветеранів АТО/ООС при Чернігівській ОДА Володимир Мироненко був одним із перших, хто в Чернігові публічно висловив своє бажання допомагати тим, хто потребує. Майже відразу його знайшли й інші волонтери. Згодом співпрацю запропонувала й міська влада, яка на базі існуючого колцентру створила контактний центр, що збирав заявки на потреби мешканців міста.

«На той момент я проживав у Києві і спостерігав за ініціативами типу «підвези медика». Подумалося, що в Чернігові теж варто зробити щось подібне. Досить швидко знайшлися однодумці в рідному місті», - зауважує Володимир Мироненко.

Окремий напрям нашого дослідження - це комунікація з органами влади під час карантинних обмежень, які болісно сприймалися малим та середнім бізнесом. В області поширювались наративи, подібні до центральних. З іншого боку, розуміючи критику з боку місцевого бізнесу, який кілька разів виходив на акції протесту (акції в Чернігові, Ніжині, Прилуках), місцева влада намагалась пом'якшити певні обмеження, зверталась до уряду з проханням переглянути деякі з них.

Врешті, ефективність комунікації щодо заходів із протидії пандемії, на нашу думку, вимірюється успішністю кампанії з проведення вакцинації, тобто відсотком тих, хто добровільно погодився вакцинуватись у перші місяці й тижні. Це й особистий приклад чиновників, депутатів, лідерів думок, лікарів, протидія поширенню фейків та маніпуляцій щодо вакцин тощо.

У рамках проєкту була також медійна складова – у статтях ми досліджували ефективність співпраці влади та громадськості, поширювали інформацію на сайті медіапартнера та в соціальних мережах. Також усі матеріали та дослідження, включно з пропозиціями, ми надавали громадам.

Повертаючись до проєкту, вважаємо, що багато практик кризових комунікацій, об'єднань зусиль влади, громадськості та бізнесу для протидії поширенню covid-19 у Чернігівській області було використано й надалі розвинуто під час початку повномасштабного вторгнення росії в Україну. Загалом діяльність громадських організацій, на нашу думку, дуже яскраво проявляється саме під час кризових ситуацій, коли потрібно діяти швидко та ефективно. Наші дослідження якраз і показали цю ефективність.

Програмні засади розвитку підприємництва

У 2021 році в галузі підприємництва в місті склалась така ситуація: Міська програма розвитку малого та середнього підприємництва наближалась до завершення (кінець 2021 року) і на фоні зміни стану місцевої економіки, а саме скорочення працівників на двох містоутворюючих підприємствах (МХП та Ладизинська ТЕС), потребувала продовження. При цьому, нові виклики (щорічний приріст безробіття близько 0,1%) обумовили необхідність адаптації чергової програми розвитку підприємництва до більш складних економічних умов, за якими розвиток підприємництва мав відігравати дуже важливу роль, особливо в працевлаштуванні вивільнених працівників.

Новий підхід до створення Міської програми розвитку малого та середнього підприємництва, а саме: створення міської програми не «згори», а безпосередньо від її бенефіціарів (діючих та потенційних підприємців) потребував залучення професіоналів, які мають досвід створення подібних програмних документів, що обумовлювало наявність незалежного джерела фінансування. Саме для цього і був створений проєкт «Адвокація підприємництва в місті: від навчання до системи». До реалізації проєкту були залучені партнери - працівники служб місцевої влади, «Вінницького клубу ділових людей» та Львівського центру регіонального розвитку, що обумовило успішну співпрацю в проєкті. Результатом стало затвердження Програми підтримки малого підприємництва Ладизинської територіальної громади на 2022 – 2025 роки сесією міської ради.

Для розробки програми, перш за все, було створено команду учасників, до якої ввійшли як досвідчені, так і потенційні підприємці міста. Таким чином, до цільової групи підприємців шляхом співпраці долучались і вивільнені працівники великих підприємств, які, за задумом авторів проєкту, мали в процесі роботи за проєктом доповнити пул місцевих бізнесменів. Для «вирівнювання» бази початкових знань такої різноманітної команди реалізацію проєкту було розпочато з низки семінарів-зустрічей із представниками владних структур, що безпосередньо пов'язані з реєстрацією та контролем діяльності суб'єктів мікро-, малого та середнього бізнесу. Після цього почався процес створення майбутньої програми: вивчались умови ведення бізнесу в місті, перспективні напрямки розвитку, шляхи подолання перешкод та методика адвокації ідей підприємців в органах місцевої влади.

КОМАНДА УЧАСНИКІВ ПРОЄКТУ

Для вирішення вказаних задач із нашими партнерами було проведено ряд заходів:

- фокус-група для представників малого та середнього підприємництва (МСП) та місцевої влади з метою виявити болючі питання бізнесу та їхні потреби в підтримці. Як зауважила учасниця-ФОП Ірина Боднарчук: «Програма має бути «живою»»;

- дводенна стратегічна сесія для представників МСП та місцевої влади з метою визначити і пропрацювати сильні та слабкі сторони, сформувані бачення і стратегічні цілі на період до 2025р., «Правильно визначені цілі – початок успішної реалізації програми», - прокоментував керівник проєкту Олексій Алексєєв;
- «круглий стіл» представників МСП та місцевої влади зі створення робочої групи для підготовки пропозицій до програми, розробка регламенту її роботи;
- зустріч робочої групи з начальниками управлінь і відділів міської ради для обговорення проблемних питань МСП. «Такі зустрічі потрібно поставити на системну основу», - каже начальник відділу економіки Руслан Помагайбо;
- підсумкове засідання робочої групи, складання відповідного документа з пропозиціями до програми.

При цьому, представник Центру регіонального розвитку (м. Львів) брав участь у всіх заходах із метою отримання інформації безпосередньо, «з перших вуст», оскільки саме він розробляв структуровані пропозиції, набуті в ході реалізації вказаних заходів, що мали лягти в основу майбутньої програми.

Для перетворення пропозицій групи учасників на реальну Програму підтримки малого підприємництва Ладжинської територіальної громади на 2022 – 2025 роки до роботи в проєкті за погодженням із міською владою було залучено начальника економічного відділу міської ради, який у подальшому має бути куратором із втілення програми в життя місцевої громади. Також, для адвокації програми на рівні депутатського корпусу були задіяні депутати міської ради з числа підприємців, членів міських громадських організацій та активних громадян міста.

Результатом втілення проєкту є створення міської Програми підтримки малого підприємництва Ладжинської територіальної громади на 2022 – 2025 роки та її затвердження сесією міської ради.

Протягом 2022 - 2023 років, за інформацією міської ради, у рамках реалізації програми шість суб'єктів підприємницької діяльності міста отримали на започаткування та розвиток власної справи 1 150 000 грн безповоротної фінансової допомоги. У переліку: відкриття автокомплексу, створення підприємства з виробництва хліба та хлібобулочних виробів, створення міського центру розвитку дітей «Смайлик», відкриття магазину, їдальні та ін. При цьому, залучено кошти міської ради при співфінансуванні МХП.

Разом із цим, після початку бойових дій зусилля й решту коштів від реалізації проєкту, за погодженням із грантодавцем, було спрямовано на спільну з міською радою та компанією ДТЕК програму для дітей переселенців «Дитяча посмішка». Підприємці міста також започаткували власну волонтерську діяльність із допомоги ВСУ.

Розповісти світу про Україну: боротьба триває

Наприкінці 2021 року команда нашої громадської організації «Волинська фундація» однією з найбільших світових і, водночас, локальних загроз вважала небажання волинян вакцинуватися, а відтак захистити себе й зупинити пандемію Covid-19. Регіон відставав від загальних темпів імунізації в державі, а число хворих невпинно зростало. Ми шукали ефективні й доступні методи переконання та розвінчання міфів щодо небезпек вакцинації. Здобувши підтримку проєкту “Громадськість за демократизацію” за сприяння Європейського Союзу, який виконує Інститут економічних досліджень та політичних консультацій, ми відразу взялися до справи. Нам вдалося привернути увагу громади, довіру наших читачів та слухачів, адже ми готували як публікації, так і просвітницькі медичні аудіоподкасти з фахівцями. Молодь особливо полюбляє подкасти, тож уже за перші два місяці існування проєкту “Імунітет проти міфів та Covid-19” ми отримали десятки запитань, сотні відгуків, а чимало людей, які вакцинувалися, повідомляли нам, як певна публікація допомогла їм позбутися страху. Проте, 24 лютого 2022 року в Україну прийшла ще гірша біда – розпочалося brutальне, злочинне й повномасштабне вторгнення росії. Захист України потребував негайної мобілізації усього суспільства, а громадські організації традиційно першими “зустрічають виклики”.

Наш досвід, знання, мережа партнерств, а головне розуміння й підтримка проєкту “Громадськість за демократизацію” дозволили перепрофілювати проєкт на більш актуальний для воєнного часу – “Маленькі кроки до великої перемоги”. Сказати, що це було важко – не сказати нічого. У час постійних повітряних тривог, вибухів, проблем зі зв'язком нам вдалося зібрати чудову команду й створити цикл із шести відеоінтерв'ю з волонтерами, тимчасово переміщеними особами та військовослужбовцями задля поширення та фіксації нового важливого досвіду життя в умовах воєнного стану в Україні. Аби світ більше розумів і підтримував Україну, ми переклали та додали субтитри до всіх відео.

Одна з героїнь проєкту, Дарина Нагорнюк, – волонтерка Жіночої сотні Самооборони Майдану Волині буквально перед записом інтерв'ю втратила на війні сина, Маркіяна. Він – архітектор, який 24 лютого став солдатом ЗСУ і загинув у жорстокому бою під Попасною, захищаючи «трасу життя» Бахмут - Лисичанськ. Йому було лише 29 років. Дарина каже: “Справжня перемога прийде до нас тоді, коли я розповідатиму онучці: Україна мала ворога, але вона його здолала, перемогла після сотень років боротьби” <https://hromadske.volyn.ua/pered-svitankom-daryna-nahornyuk/>.

Наші статті на теми медійної грамотності в умовах воєнного стану та поради фахівців задля адаптації до життя в умовах воєнного стану і досі актуальні. Їх застосовують як наочний матеріал у курсі медіаграмотності Волинського національного університету імені Лесі Українки. “Війна з росією, що ведеться також в інформаційному полі, змусила багатьох усвідомити необхідність базової підготовки з медіаграмотності абсолютно в усіх сферах професійної діяльності українців. Тож плануючи тренінги чи семінари навіть із садівництва чи охорони культурної спадщини, варто приділити кілька годин знайомству з ключовими елементами медіаграмотності, до яких варто віднести: вміння забезпечити собі та іншим доступ до ЗМІ

та медіаконтенту; критичний підхід, уміння розшифровувати медійні повідомлення, обізнаність у тому, як працюють засоби масової інформації; творчі, комунікативні та виробничі здібності кожного користувача та відповідальне ставлення до продукування медійного контенту” <https://hromadske.volyn.ua/mediahramotnist-ta-aktyvna-hromadians-ka-pozytsiia/>.

Протягом 3-х місяців реалізації оновленого проєкту ми отримали понад 10 000 переглядів наших статей на сайті «Громадське. Волинь» та понад 50 000 переглядів у соціальних мережах. Загалом охоплення значно перевершило наші сподівання: наприклад, географія переглядів і коментарів наших відеоінтерв'ю на YouTube включає аудиторію із США, Польщі, Німеччини, Великої Британії, Канади, Італії, Чехії, Франції, Іспанії, Фінляндії, Швеції та інших країн світу. Отже, нам вдалося зацікавити іноземців, краще пояснити їм складності воєнного часу, необхідність підтримки України світом, а також залучити таких лідерів громадської думки, як Іван Леньо з Kozak System для популяризації волонтерських ініціатив усередині країни.

Ми особливо пишаємося сталістю нашого проєкту, адже й через рік після його завершення максимально широка аудиторія активно використовує його результати, про це свідчить статистика переглядів та прочитань. Отже, ідемо маленькими, проте впевненими кроками до нашої великої Перемоги.

ВПО як рушійна сила розвитку громади

Історію про те, як громадська організація релокувалася з Нової Каховки, розповідає Павло Ярмій, голова Агенції регіонального розвитку Таврійського об'єднання територіальних громад.

Лівобережну Херсонщину рашисти захопили вже в перший день війни – 24 лютого 2022 року. Так, деякі «великі та патріотичні» мери з цієї території будуть брехати, що зайшли вони в їхній кабінет тільки через кілька днів, але це все від лукавого: росіяни взяли під контроль виїзд на дамбу ГЕС та Антонівський міст уже в першій половині дня 24 лютого. Я повертався в цей час з-під Снігурівки, але проїхати там вже не було можливості. Ішли бої невеликих українських бойових частин із рашистами, які рвались за Дніпро. Пам'ятаю цей день у Херсоні: зателефонував Антощуку Юрі, спитав як місцевого, чим можу допомогти, поїхав у супермаркет, із тих, що працювали, накупив 2 великі візки продуктів та води й повіз у Херсонську міську раду. Там працювали, можливо, не всі, але внизу гомоніли активісти, приймали допомогу, відправляли в сторону Антонівського мосту. Зустрілись із Юрою коло Херсонської ОДА. Уже о 14:00 там було все зачинено, коло адміністрації не було жодної машини. Ми навіть із ним тоді фото забацали. Не знаю, чи зберіглося. І він, і я пройшли через місяці окупації.

Потім були дні, які нам усім буде дуже важко згадувати в майбутньому. Повернувся в Нову Каховку, почали працювати над допомогою малозабезпеченим громадянам. Що могли, те робили. Та певно щось робили правильно, якщо мене попередили, що потрібно вже перестати мозолити очі окупантам. Виїхав 24 квітня сам і вивіз із собою 4-х людей. 28 квітня частина нашої команди і частина команди ХОБФ «Об'єднання» вже були на прийомі в мера Умані. Думаю, що ми точно її трохи здивували, коли розказали, що приїхали в її місто працювати. Ще більше здивували, коли через місяць запросили на презентацію Херсонського центру розвитку громад, який відкрили своїми силами з допомогою місцевих підприємців по вул. Садова 4/13. Там і презентували своє бачення нашої майбутньої конкретної роботи на території Черкащини й Уманщини. Усе було дуже прозоро і прагматично.

1. Ми будемо робити все від нас залежне, щоби допомогти нашій окупованій Херсонщині тим, чим зможемо. І обов'язково розкажемо про це тоді, коли це не буде наражати на небезпеку людей на тій території.
2. Ми будемо робити все можливе тут, на вільній українській землі, аби максимально швидко перемогти ворога, тому що це наш маленький шматочок фронту. І чекати, що хтось інший повинен прийти і зробити твою роботу, така ж зрада, як і стати колаборантом.

Будучи ВПО і громадськими активістами та підприємцями, наша команда майже зразу знайшла дуже вузьке місце в місцевих ОМС: певні нестиківки та відсутність практичної роботи з переміщеними особами та релокованим бізнесом. Оскільки це стосувалось і нас, то ми точно розуміли і можливості, і проблемні питання цієї роботи. На жаль, у більшості громад і досі на ВПО дивляться, як на недоречне зобов'язання, і досить часто ми, переселенці, самі в цьому, у певній мірі, винні. Часто доводиться чути від місцевих, що ті, хто приїхав, не завжди розуміють місцеві звичаї, часто не хочуть допомагати, не розуміють і не завжди вдячні за ту допомогу, яку для них збирають місцеві.

А ВПО, буває, думає, що нам не бажають допомагати, що не знаходять для нас роботи, не розуміють нашого стану. Ще важче з підприємцями: ми звикли, що частіше за все самі вирішуємо свої проблеми. А на новому місці не все вдається – кола знайомих і партнерів уже немає, поваги в спільноті немає, досягнень і що робив для розвитку регіону ніхто не знає, не все виходить, як очікувалось, не можемо знайти потрібні речі чи необхідних людей. Та ми вирішили стати знову тим місточком для діалогу, як це робили завжди між громадою і владою: поставили за план на новому місці налагодити напрямок розвитку між місцевими громадами і тими, хто приїхав на їхню територію. Це вдавалося, бо були і переселенцями, і підприємцями, і представниками ОГС.

Наша команда буквально за тиждень написала [проєкт «Точки економічного зростання громад під час воєнного періоду»](#). Слава Богу, у цей час якраз ішов грантовий конкурс в ІЕД! Ми виграли його і 29 червня вже розпочали роботу в Ладизинській громаді Уманського району. Чотири дні тренінг і стратегічна сесія, і паралельно чотири дні команда працювала в полі, проводячи глибинні інтерв'ю з місцевими лідерами думок та переселенцями. І так у чотирьох громадах – Ладизинська, Дмитрушківська, Паланська і Уманська – 16 днів у полі, потім близько 50-ти годин менторської роботи, підготовка та друк сорока сторінок аналітичної Дорожньої карти з роботи з ВПО та релокації бізнесу на територію громад. А також підготовка економічного форуму в Умані,

на якому ми презентували ті проєкти, які спільно напрацювали за цей час у цих громадах.

При цьому, форум нам не дозволяли робити з регіонального центру, мовляв і так зійде, і війна, між іншим. Але ми розуміли, наскільки важливим якраз у той момент для цих громад було зрозуміти, що ми все робимо правильно, і що це має велике значення і для Перемоги в тому числі. Бо ми будуємо віру в майбутнє, бачення майбутнього, говоримо і показуємо, як не чекати, а робити, що можна, уже зараз, як

працювати з ресурсами і тому подібне. Це особливо важливо, адже війна, як ми казали у 2022 році, може не скінчитись цього року і навіть наступного.

На форумі тільки офлайн було присутньо понад 100 учасників. Приїхала Мар'яна Олесків (очільниця Державної агенції розвитку туризму), Ігор Бураковський (голова правління Інституту економічних досліджень та політичних консультацій), Олександр Юрчак (громадський діяч та на той час директор ГС "Український кластерний альянс"), представники багатьох українських і міжнародних фондів, перед якими представники громад-учасниць проєкту презентували свої досягнення, серед яких було і створення Координаційної ради з розвитку туризму в м. Умані, апгрейд Стратегії розвитку туризму, створення в місті Агенції розвитку Умані й багато інших.

Один із бізнес-проєктів, який був презентований тоді, – це відкриття в Умані магазину-складу релокованого з Нової Каховки [маркетплейсу «Це Крафт»](#), який розпочав працювати менше ніж за місяць нашого перебування в Умані. «Це Крафт» - соціальне підприємство, яке створила наша Агенція регіонального розвитку. Та якщо на Херсонщині це був бізнес-стартап, то саме в Умані він виріс до всеукраїнської платформи підтримки крафтових виробників і майстрів, бо ми просто мусили або його закрити, або максимально масштабувати. До речі, благодійний фонд "Це

Крафт" надав поворотні гранти за програмою Револьверний фонд і в перший рік війни (у травні), хоча ми самі тільки переїхали, і цього 2023 року.

Тоді ж на форумі було презентовано великий інфраструктурний проєкт агротуристичного кластера «Шляхами Трипільської Праматері», який зараз успішно продовжуємо розвивати. Отже, ми вважаємо цих два проєкти найбільш успішними проєктами на початку нашої роботи на території Уманщини.

Якщо ми хочемо жити вільними людьми у вільній країні, у нас немає іншого виходу, як працювати для Перемоги день у день, годину за годиною, як на фронті. Це маленький шматочок нашого власного фронту в боротьбі за наше майбутнє і майбутнє наших дітей та онуків.

Працевлаштування ВПО як одне з джерел економічного розвитку під час війни

Роби як я!

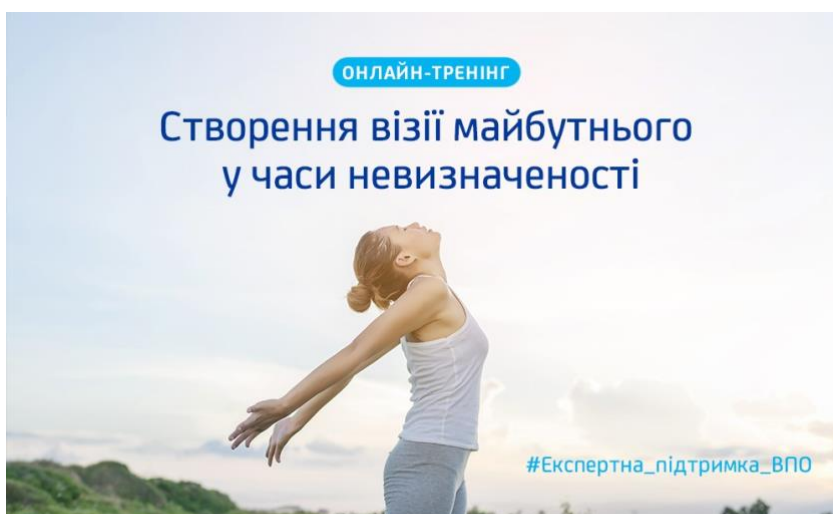
Громадська організація "Агенція регіонального розвитку Таврійського об'єднання територіальних громад" серед більшості громадських організацій зовсім не типова. Усі члени нашої команди, навіть включаючи бухгалтера, до війни були підприємцями, у кожного був свій бізнес, і проекти ми завжди робили тільки ті, які нам підходили за нашими проектними напрямками, відповідали нашим цілям і місії нашої організації. А місію ми собі вибрали досить просту: агенція ініціює створення проектів для економічних змін і забезпечує сталий розвиток громад Центральної України, відбудову окупованих територій Каховського району та лівобережної Херсонщини через розвиток мікро-, малого і середнього підприємництва в аграрному та туристичному секторі. Уся наша команда вже багато років пропагує цінність – усі зміни в громадах роблять підприємці за допомогою влади та активних громадян. Команда системно працює в полі з 2007 року, ми знаємо цю роботу, ми самі підприємці, вміємо і любимо її робити й віримо в нашу ціль зробити малі громади України заможними, якщо вони усвідомлюють свої проблеми, хочуть змін, готові за них платити та прийняти кінцевий результат.

24 лютого, коли ворог почав захоплювати лівобережну Херсонщину, наша команда вся залишилася зі своєю громадою. Не тому, що полюбили швидко «руський мір», і не тому, що наша проукраїнська позиція була невідома колаборантам. Нашого голову ще з 90-х багато хто в місті називав бандерівцем, просто тікати зі своєї землі ми вважали недостойним. І ми зразу включились у роботу: допомагали малозабезпеченим людям, дітям інвалідам та дітям-сиротам із харчовими продуктами, санітарно-гігієнічними та іншими товарами, ходили на мітинги. В основному працювали над забезпеченням продуктами, у той час із ними були великі проблеми.

Частина команди виїхала, коли нависла певна небезпека, частина пізніше, ми й досі утримуємо на окупованій території дуже важливих людей для нашої неньки.

Але в цій статі ми хотіли б розказати про інше: як ми розпочали свою діяльність тут, на вільній українській землі. Коли ти виїжджаєш з окупації, то розумієш, що потрібно брати найнеобхідніше. Воно легко помістилось у невелику сумку, і життя в Умані, куди ми переїхали, прийшлося кожному починати з нуля. І ось тут нам дуже на допомогу якраз прийшло те, що ми всі давно підприємці. Через місяць команда мала орендований офіс у центральному місці на проїзній вулиці, ми відкрили свій бізнес поруч із «Сільпо».

Пам'ятаю очі міського голови: «Ви не зовсім схожі на ВПО». Ми нічого не просили, не стояли в чергах за гуманітаркою. Але якраз тоді ми й зрозуміли, чим можемо допомогти як місцевій владі та місцевому бізнесу,

так і ВПО. По-перше, тим, що серед ВПО можуть бути люди з дуже нетиповими, як для стереотипного мислення, компетенціями. Ми можемо бачити багато речей свіжим поглядом, і ми зовсім не боїмося і не соромимося сказати про це місцевим. Та й із бізнесом ми не можемо конкурувати в традиційних для нього секторах: немає ні коштів, ні зв'язків, ні ресурсів у необхідній кількості. Проте ми можемо побачити свіжі ніші з урахуванням наших нових компетенцій або взятись за процеси, які місцевим не цікаві через низьку маржинальність. А для ВПО – ми чесно завжди говорили – іде війна, нам особливо ніхто нічого не зобов'язаний, це ми повинні зрозуміти свою частину відповідальності, вибрати свій «маленький шматочок фронту», ставати раком і гарувати. Бо тим, у кого ми зараз на території проживаємо, уже все зрозуміло – ворог на їхню територію не зайде, а от коли звільнять нашу територію і яка вона буде, залежить, у тому числі, і від нас, як ми зараз працюємо, щоб допомогти фронту та нашим хлопцям, які воюють. «Сам знаю, зазначає голова ГО П. Ярмій, - звучить не так смачно, як би хотілось, але чесно».

Улітку 2023 року ми впроваджували консультативний компонент нашої діяльності для ВПО і тих, хто працює над економічним розвитком громад, включно з інтересами переселенців, у проєкті «Експертна підтримка ВПО» за фінансування Інституту економічних досліджень та політичних консультацій. Через те, що ми постійно працюємо з громадами, бізнесом та переселенцями, запит на такі консультації є постійно. Проєкти приходять і завершуються, а воронка вже працює сама по собі: хтось минулого і цього року отримали грант завдяки нашим консультаціям, розказали близьким, а ті зателефонували і попросили також про підтримку; хтось був на наших тренінгах і зрозумів, що під час навчання у нього/неї масштабувалося бачення розвитку себе і території, розуміння, як втілити свої задуми і мрії, розповіли іншим, а ті вже приходять на заходи.

Минулого року, коли нас у червні підтримав Інститут у проєкті «Точки економічного зростання під час війни: тренінги в 5-ти громадах Черкащини», ми створили вайбер-групу [«Розвиток бізнесу, ГО і ВПО»](#). Тоді ми її зробили для учасників заходів, які виявили бажання отримувати онлайн-супровід для втілення їхніх проєктів, та ми, зі свого боку, у групі публікуємо найбільш актуальні й цікаві грантові та розвивальні можливості, інформуємо про наші проєкти і заходи, які можна відвідати. Так сталося, що з кожним проєктом група розширюється. Ми не женемося за кількістю людей у групі, адже нам важливо підтримувати мотивацію людей: чим більше в групі активних, тим більше інші отримують заряд і приклад, що люди після тренінгів і консультацій досягають успіху. За цей рік у групі налічується 500 осіб, і це означає, що ці люди є нашими сталими бенефіціарами, багато хто завдяки нам створив свої громадські організації і вже почав розвивати свої спільноти.

У проєкті «Експертна підтримка ВПО» ми запропонували людям відвідати консультації і тренінги від спеціаліста з написання грантів під бізнес, оцінки проєктів, юридичні й бухгалтерські аспекти створення та управління громадськими, благодійними і прибутковими організаціями, а також як підтримка, яка потрібна більшості українців, консультації від психолога-тренера та тренінг із побудови візії майбутнього в часи невизначеності.

Активність, готовність включитися в розбудову і відбудову держави, захист власних інтересів і тих, хто поки не може за себе постояти, економічна розбудова і підприємливість як основа впевненості в собі і сталості розвитку територій – ось основна мета і тема наших заходів. Це ми і доносимо на наших тренінгах і до органів місцевого самоврядування, і до місцевого бізнесу, і жителів громад, і до наших переселенців. Ми самі такі, і ми знаємо що як працює, просто потрібно перестати жаліти себе, перестати перекладати відповідальність за все, що сталося з нашою країною, на всіх інших – президента, депутатів, олігархів, підприємців і попів із сусідами, а подивитися на себе і з самого себе почати. Ми так і зробили. Ми вже другий рік поспіль їздимо по сільських і селищних громадах, проводимо для них тренінги, стратегічні сесії, пишемо спільно

з ними проєкти, створюємо громадські організації, радіємо, коли вони виграють, сумуємо, коли виграш переноситься на пізніше. Але він обов'язково буде, ми в цьому впевнені. Бо це виходить у нас, і в наших партнерів на сільських територіях, і в Умані, і в Студеному, і в інших громадах. І буде виходити в інших, тих, хто вчиться і хоче досягати успіху.

Наша команда впевнена, що ми живемо в унікальний час – це час не тільки відмовитися від пут «руського міра». Не тільки повернути своїй країні реальну суб'єктність, це час змінитися кожному з нас, час створити нову українську ідентичність, час переосмислити себе і взятись за ті речі, про які бачив сни, але так і не зміг відірватись від матеріальних пут, які не давали можливості стати тим, ким завжди хотів бути. Сьогодні прості наші хлопці на фронті показують усім, що воїн і захисник, патріот України живе в більшості з нас. Вони змогли дуже швидко переналаштувати себе. Це можемо і ми тут в тилу, просто потрібні бажання і сила духу. Ми взяли за проєкт "Експертна підтримка ВПО" тому, що знаємо, це якраз те, що дуже потрібно людям. Питання тільки в тому, чи повірить слухач біля екрана комп'ютера тренеру, чи ні.

"Пам'ятаю, - каже Павло Ярмій, - як колись один із моїх наставників на крутому тренінгу відповів питанням на моє запитання.

Я спитав: "Чому мені так комфортно лягли слова людини, яка нам читала тренінг з інвестицій, чому все так зрозуміло і простими словами?"

Він відповів запитанням: "Як ти думаєш, він заробляє собі на життя лекціями, чи своїм бізнесом?"

«Я підійшов і взяв у спікера візитку – це був фінансовий директор «ТАЙКО ЕЛЕКТРОНІКС ГРУП С.А.».

Ми знаємо нашу роботу, ми віримо у свою підприємницьку спроможність, воно працює у нас, і ми впевнені. буде працювати в наших слухачів. Люди йдуть за успіхом. Ми віримо, що допомагаємо тим, хто хоче і працює, щоб стати успішним. Проєкт уже закінчився, час, який у нас був на наставництво і супровід, уже давно вийшов. Але охочі поспілкуватись та отримати допомогу й підтримку все стукають і стукають у месенджер. Це означає, що ми свою роботу зробили надійно, і це дає нам упевненість, що скоро на горизонті з'явиться новий грантодавець, якому будуть потрібні успішні кейси з розвитку ММСП.

Нове життя в новому місті: як внутрішньо переміщені жінки інтегруються у вінницьку громаду

Жінки ВПО мають обмежені можливості в працевлаштуванні. Завдяки здобуттю навичок самозайнятості та психологічній підтримці, у рамках проекту «Сила єднання: підтримка жінок ВПО у Вінницькій територіальній громаді», вони мають можливість отримати додатковий дохід, гнучкий графік роботи, а також задовільнити потребу відчувати себе приналежними до громади та суспільно корисними.

Світлана була вимушена поїхати з рідного Маріуполя в березні 2022 року. Спочатку вона переїхала до Черкас та Запоріжжя, а в травні 2023 року – до Вінниці. Як і багато інших внутрішньо переміщених жінок, почала шукати роботу. Проте відповідати високим вимогам роботодавців виявилось не так просто, як здавалось. Обмежувальними факторами також стали відсутність досвіду та неналежне знання української мови. Починати все заново в новому місті зовсім непросто, особливо після вимушеного переїзду, втрати рідної домівки, роботи та звичного способу життя.

Вінницька громада з початку війни прихистила близько 42-х тисяч осіб. Близько двох третин внутрішньо переміщених осіб – це жінки. Більшість із них мають обов'язки з догляду за іншими членами родини – неповнолітніми дітьми, людьми похилого віку та іншими членами родини, що обмежує їхні можливості працевлаштування. Тривале перебування в стресі знижує здатність адаптуватись на новому місці, що також ускладнює процес пошуку роботи.

Ще в Черкасах Світлана закінчила школу масажу і мріяла допомагати людям своїми руками. Через неможливість знайти роботу у Вінниці почала замислюватись над тим, щоб працювати самостійно. Купила масажний стіл, але не знала, з чого розпочати.

Щоб допомогти жінкам ВПО адаптуватись у Вінницькій громаді, ГО «Освітній простір 2.0» організувала групові зустрічі з психологічної підтримки. Під час зустрічей жінки змогли стабілізувати свій стан, навчитись навичок самодопомоги, отримати мотивацію до навчання та розвитку, що сприяло поступовій відбудові їхнього життя. Важливим поштовхом стали тренінги з розвитку професійних навичок, а також проходження курсу «Секрети власної справи».

Під час першого модулю програми Світлана поглибила свої знання про підприємництво та соціальне підприємництво, розробила власну бізнес-модель та ознайомилась з інструментами маркетингу та брендингу. Уже на другому модулі жінка створила бізнес-сторінку в соціальних мережах, дізналась більше про просування та продажі продукції, фінансові, організаційні та юридичні аспекти створення та ведення власної справи, а також пошук та залучення ресурсів. Мотивуючою стала зустріч та спілкування з представницею вінницького бізнесу, яка розповіла

про власний досвід та надала корисні поради щодо створення власної справи. Світлана почала пропонувати послуги з масажу знайомим. З'явилися перші клієнти та перші замовлення.

«Після всього, що сталося, мій світогляд змінився. Хочеться більше вкладати в себе, щоб потім ділитися з іншими. Навички та вміння працювати своїми руками дозволяють у будь-який момент допомагати іншим. Після відвідування тренінгів я почала розуміти, куди мені слід рухатись і як це робити, щоб страх не брав гору. Була велика мета, яку вдалось розбити на підпункти, щоб впевнено йти до неї. З'явилось розуміння, що я можу зробити зараз. Вдалось зробити ривок і здолати свою невпевненість. Почала робити масажі на дому. Почуваюсь радісно, тому що можу робити те, що мені подобається. Хочу вдосконалювати свою майстерність», - говорить Світлана.

ГО «Освітній простір 2.0» протягом липня - серпня 2023 року допомогла більше ста внутрішньо переміщеним жінкам Вінницької територіальної громади завдяки підтримці Інституту економічних досліджень та політичних консультацій за сприяння Європейського Союзу в рамках проекту «Громадськість за демократизацію». Завдяки проведеним заходам внутрішньо переміщені жінки розширили власні можливості для працевлаштування та самозайнятості, розвинули навички подолання кризових ситуацій та самопомоги для збереження психічного здоров'я, побачили перспективи та зробили перші кроки для покращення свого добробуту в новій громаді.

Місто Березжани Тернопільської області поповнюється новими швачками

У Березжанській територіальній громаді проживають більше трьох тисяч внутрішньо переміщених осіб, більша частина з яких втратили роботу через повномасштабне вторгнення росії в Україну. Крім того, досить багато безробітних є і серед місцевих мешканців. Проект «Школа-ательє Березжани», що реалізується громадською організацією «КРЕАТИВНИЙ ХАБ БЕРЕЖАНИ», надає жінкам можливість отримати додаткову освіту, нову професію, щоб працевлаштуватись або відкрити власну справу.

«Метою проекту є навчання внутрішньо переміщених осіб та місцевих мешканців крою та шиття, видача свідоцтва Міністерства освіти і науки України про присвоєння кваліфікації Швачка II розряду, допомога в самореалізації, подальшому працевлаштуванні та відкритті власної справи. У рамках проекту заплановано навчити 12 слухачів курсів. Реалізація проекту сприятиме створенню нових робочих місць, а також прискорить інтеграцію переселенців у місцеву громаду».

Керівник проекту, Бережна Олена
(ВПО з м. Запоріжжя)

«Професія швачки, за даними останніх досліджень, є однією з найбільш затребуваних в Україні. Серед причин існування проблеми слід вказати на неprestижність та непопулярність цієї професії. Є великий попит на навчання моделювання, конструювання та пошив одягу серед жінок різного віку, що проживають у громаді, тому діяльність школи-ательє є дуже важливою для вирішення зазначеної проблеми».

Голова ГО «КРЕАТИВНИЙ ХАБ

Проєкт розрахований на три місяці і включає теоретичні та практичні заняття, а також різноманітні цікаві та корисні заходи: екскурсії на швейні виробництва, майстер-класи, круглі столи, психологічні тренінги, виставки-покази власноруч пошитих ученицями готових виробів, зустрічі з потенційними роботодавцями, юридичні консультації з питань працевлаштування та реєстрації фізичної особи-підприємця тощо.

Заняття частково проводяться в навчальних приміщеннях відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України Бережанського агротехнічного інституту.

Проєкт об'єднав місцевих мешканців та внутрішньо переміщених осіб із різних регіонів України (Бахмута, Ясинуватої, Краматорська, Харкова, Довжанська Луганської області, Луганська та Северодонецька, Миколаєва, Києва та Запоріжжя) і допоміг більш швидкій інтеграції ВПО в Бережанську громаду. Насичений та цікавий навчальний процес та різноманітні заходи, що проводяться в рамках проєкту, створюють суттєвий позитивний психологічний вплив на жінок, що постраждали від війни, втратили близьких родичів або житло.

Одним із результатів навчання в школі-ательє стало власноручне пошиття кожною з учениць спідниці, штанів та плаття за власними мірками, різних фасонів та з різних тканин. Деякі з учениць планують пов'язати свою подальшу професійну діяльність зі швейною справою, а деякі мають у планах відкриття ФОП у цій сфері.

Проєктом зацікавились представники Тернопільського телебачення та запросили працівників громадської організації на зйомки першого випуску програми «Дякую тобі» на телеканалі TV-4, завдяки чому багато мешканців Тернопільської області дізнались про проєкт та його можливості.

У планах громадської організації є пошук фінансових ресурсів для продовження реалізації проєкту та відкриття соціального швейного виробництва на 15 робочих місць.

Проєкт «Школа-ательє Бережани» став досить важливим для Бережанської громади, оскільки сприяє розвитку підприємництва, працевлаштуванню, виробництву креативних колекцій одягу, які будуть говорити про вільну Україну та висловлювати громадську позицію, а також зміцненню української економіки.

Інтеграція через бухоблік та нову роботу

ГО «Сяйво надії» було засновано ще у 2016 році, і основним вектором його діяльності були культура й освіта. Ми завжди були сфокусовані на людях, що опинилися в складних життєвих обставинах, та ВПО з Луганської і Донецької областей, які на той час знайшли прихисток у Бердянську. Після повномасштабного воєнного вторгнення на територію України м. Бердянськ було окуповано і наша команда переїхала до м. Запоріжжя, у якому ми і продовжили свою діяльність. Залишилися ті ж проблеми, тільки тепер ми самі стали ВПО і вирішили продовжувати діяльність у Запоріжжі, спрямовану на тих людей, які виїхали з окупації та зони проведення бойових дій. Головною проблемою людей, що опинилися в Запоріжжі, стала неможливість працевлаштування, адже великі виробництва тут наразі працюють у неповному обсязі, бізнес перемістився в Центральну та Західну Україну, а спеціальності, актуальні в курортному Бердянську, не користуються тут попитом. Ми розуміли, щоб допомогти людям, ми повинні створити простір, у якому ВПО зможуть пройти курси перекваліфікації і опанують новий фах. Запитів було багато, але ми вирішили зосередити свою увагу на жінках із дітьми, адже їм зараз найважче інтегруватися в громаду, яка приймає переселенців. І саме тоді ми вирішили стати учасниками конкурсу від ГО «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій», який було оголошено в рамках проекту «Громадськість за демократизацію». Наш проект називається «Інтеграція ВПО в громаду м. Запоріжжя» і має на меті допомогти адаптуватися в громаді 60-ти жінкам ВПО та 80-ти дітям віком до 18-ти років. Ми допомагаємо жінкам в опануванні новими спеціальностями «Бухгалтерський облік» та «Інтернет-маркетинг» та проводимо щотижневі інтерактивні програми та заняття з арттерапії для дітей. Невдовзі наша ініціатива була підтримана, і ми розпочали свою діяльність. За два місяці ми з учасницями проекту стали родиною, бо тепер наша команда знає, до якої мети прямують дівчата, яку саме роботу прагнуть отримати в майбутньому, з якими проблемами стикаються щодня. У свою чергу, тренери з проведення майстер-класів та розважальних програм зазначають, що діти почали бачити в них друзів, довіряти свої секрети та мрії. Ось декілька висловлювань наших тренерів та бенефіціарів.

Світлана Полуйко, тренер із бухгалтерського обліку: *«Працюю викладачкою багато років, але ніколи не бачила, щоб люди так завзято ставилися до навчання. Ці дівчата насправді хочуть щось змінити у своєму житті. Як приклад, виконання домашніх завдань не є обов'язком, але я рекомендую закріплювати матеріал вдома, так ще жодна учасниця не відмовилася від виконання завдань, навпаки, вони можуть писати мені до самого пізнього вечора, щоб упевнитися в правильності виконання».*

Гулнора Назарова, учениця курсу «Бухгалтерський облік»: *«Ми переселенці, і зараз я стала мамою не тільки для свого сина, а ще для своїх племінників, батьки яких захищають нашу країну. Я розумію, що мені треба працювати віддалено, щоб приділяти увагу родині. Єдиний вихід для мене - це бухгалтерський облік, бо багато моїх знайомих ведуть ФОП дистанційно. Дуже вдячна команді за відбір моєї кандидатури, бо коштів пройти навчання на платній основі у нас немає. Ще хочу*

подякувати за допоміжні лекції з працевлаштування, тепер я буду більш впевнено поводитися на співбесідах, а ще маю гарно складене резюме».

Ольга Шматова, учениця курсу «Інтернет-маркетинг»: «Зараз я працюю вчителькою у школі, наш заклад знаходиться в окупації, і ми навчаємо дітей дистанційно. Класи суттєво зменшилися, а відповідно і педнавантаження, що одразу відобразилося на зарплаті. У Запоріжжі я перебуваю з родиною, тут у нас немає родичів, і ми змушені винаймати квартиру. Щоб її оплачувати, заощаджуємо на всьому. Мені боляче, що я не можу купити дитині іграшку або солодоці. Я вирішила пройти навчання, щоб знайти нову роботу, яка дозволить мені забезпечувати родину. Вдячна за надану можливість і за те, що весь матеріал подається в доступній формі. Рада, що займаюся в групі тренера Руслана».

Петро, батько Лізи: «Моя донька - підліток, у неї було дуже насичене життя в Бердянську, а в Запоріжжі вона цього позбавлена, оскільки навчання дистанційне, гуртки в прифронтовому місті не працюють. Відвідування майстер-класів у вашому центрі - це просто знахідка для нас, бо тут донька не тільки з користю проводить час, а ще спілкується з іншими дітьми».

Сергій та Світлана, батьки Дарія та Злати: «Наші близнюки дуже активні і звикли до того, що в них немає вільного часу. З переїздом графік дітей змінився, вони втратили звичне коло спілкування. Ми раді, що можемо приводити їх на розважальні заходи, де вони відчують себе щасливими. Ще хочемо додати: добре, що ваші заходи проходять у супроводі психолога, який коригує поведінку дітей і ще дає нам поради щодо виховання, адже ми як батьки не завжди об'єктивно оцінюємо ситуацію».

Наша команда відчуває задоволення від того, що завдяки проєкту ми можемо робити позитивні зміни в житті людей. Як приклад, пропонуємо Вам історію нашої учасниці і вже члена команди, Ірини.

Життя Ірини, як і багатьох українців, змінилося 24 лютого, коли у рідний Бердянськ о п'ятій ранку прилетіли перші ворожі ракети. Миттєво заплакали діти, почали телефонувати налякані батьки. Тоді жінці здавалося, що вона повинна щось зробити, тільки от що? Відповіді на це питання не було, була тільки паніка та шок. Через три дні місто було окуповане і життя в ньому стало на тривалу паузу. Згодом вимкнули мобільний зв'язок та інтернет, не було світла, був суцільний жах, але й віра в те, що це скоро закінчиться. Так родина трималася до серпня, і ці місяці були найгіршими в житті Ірини. Постійних страх дітей та батьків, нестача матеріальних ресурсів, побоювання за безпеку родини. Наприкінці літа родина наважилася виїхати на підконтрольну територію, дорога була важка, 17 ворожих блокпостів і фільтраційних пунктів, але невдовзі вони побачили українські стяги в Запоріжжі. Емоції, які тоді відчула героїня історії, вона й досі не може описати словами. Тут її зустріли друзі і надали житло, але коли перший стрес минув, стало зрозуміло, що в родині з двома дітьми майже не було коштів для існування. Треба було шукати роботу, але в Запоріжжі спеціальності, актуальні для курортного Бердянська, виявилися не

налякані батьки. Тоді жінці здавалося, що вона повинна щось зробити, тільки от що? Відповіді на це питання не було, була тільки паніка та шок. Через три дні місто було окуповане і життя в ньому стало на тривалу паузу. Згодом вимкнули мобільний зв'язок та інтернет, не було світла, був суцільний жах, але й віра в те, що це скоро закінчиться. Так родина трималася до серпня, і ці місяці були найгіршими в житті Ірини. Постійних страх дітей та батьків, нестача матеріальних ресурсів, побоювання за безпеку родини. Наприкінці літа родина наважилася виїхати на підконтрольну територію, дорога була важка, 17 ворожих блокпостів і фільтраційних пунктів, але невдовзі вони побачили українські стяги в Запоріжжі. Емоції, які тоді відчула героїня історії, вона й досі не може описати словами. Тут її зустріли друзі і надали житло, але коли перший стрес минув, стало зрозуміло, що в родині з двома дітьми майже не було коштів для існування. Треба було шукати роботу, але в Запоріжжі спеціальності, актуальні для курортного Бердянська, виявилися не

потрібними, крім того, з двома дітьми, із яких молодшому тільки п'ять років, роботодавці не дуже охоче запрошували на співбесіду. Ірина розуміла, що необхідна перекваліфікація, яка дозволить їй заробляти, і приділяти увагу родині. Тоді вона натрапила на оголошення про набір на курси бухгалтерського обліку і, не вагаючись, зателефонувала. Ірина, молода та амбітна, завжди мріяла про стабільну кар'єру та активну участь у місцевому житті.

Проте після закінчення інституту їй знадобився час, щоб знайти своє покликання. Поступово вона зрозуміла, що бухгалтерський облік та фінанси - це те, що її цікавить найбільше.

Щоб здійснити свою мрію, Ірина вирішила пройти навчання саме на курсах бухобліку. Вона вибрала рекомендований та сертифікований курс із викладачками-професіоналами, які мали багаторічний досвід у сфері бухгалтерського обліку. Курс надав знання з основних принципів бухобліку, податкового законодавства та фінансової аналітики, крім того дав Ірині необхідні практичні навички.

Не закінчивши курс, Ірина почала активний пошук роботи. Завдяки підготовці на курсах вона чудово представила свої знання та навички на співбесіді в одній із організацій Запоріжжя. Її амбіції, знання і досконалі вміння вразили роботодавців, і Ірині запропонували посаду молодшого бухгалтера.

Ірина активно інтегрувалась у життя Запоріжжя. Вона приєдналась до нашої громадської організації, брала участь у благодійних заходах і соціальних проектах. Її активність і відкритість, готовність допомагати надихали інших, і вона стала прикладом для молоді, яка теж прагне робити свій внесок у розвиток міста.

З часом Ірина стала провідним членом своєї нової робочої команди й активним учасником громадського життя міста. Її історія успіху стала прикладом для багатьох, хто хоче змінити своє життя через вивчення нової спеціальності й активну участь у громадському житті. Вона довела, що зусилля, докладені до вивчення нового, і відсутність страху перед невідомим відкриває безліч можливостей і допомагає реалізувати мрії та інтегруватися в новий колектив і громаду.

Повірила в себе – змінила професію

Серед внутрішньо переміщених осіб, які опинилися у Львівській територіальній громаді з початком війни, дві треті становлять жінки та жінки з дітьми. Однією з основних проблем переміщених осіб, які були змушені покинути свої домівки та місця праці, стала відсутність роботи за фахом, відчуття невизначеності, нестабільність, необхідність перекваліфікації та нерозуміння особливостей ринку праці міста Львова. Особливо гостро ця проблема постала з початком повномасштабного вторгнення у 2022 році. Адже Львів, як одне з найбільших тилових міст, прийняв понад 150 000 внутрішньо переміщених осіб, які одночасно і масово приїхали сюди. Щоб допомогти жінкам, які опинилися без роботи в місцях компактного проживання, благодійний фонд «Твоя опора» за підтримки проєкту «Громадськість за демократизацію» та Інституту економічних досліджень і політичних консультацій, за фінансового сприяння Європейського Союзу організував упродовж липня і серпня 2023 року навчання: тренінги, майстер-класи та консультації.

Саме комплексний підхід, який включає в себе інформування, тренування, мотивування, практичні завдання та індивідуальні консультації з тренером, дозволив учасницям розробити індивідуальний план кар'єрного зростання, допоміг з пошуком роботи, перепрофілюванням та мотивував до започаткування власної справи. Під час проєкту було проведено оцінку

навичок учасниць, професійну підготовку, надано допомогу з підготовки резюме.

Як результат успішного проходження навчання за програмою проєкту, є історії жінок, які поновлювалися на роботі, проходили стажування та знайшли роботу. Їхні історії — це не лише про біль, а й про волю до життя, що підтримується незламним духом. Вони доводять, що важкі обставини можуть змінити все, але не можуть зламати волю до боротьби. От, для прикладу, історія Людмили Цимбалюк із Харківської області, яка приїхала до Львова, шукаючи прихистку. «У Львів ми приїхали з міста, де було дуже багато втрат: близької людини, роботи, сімейного життя і навіть віри в себе. Перші тренінги в прихистку «Твоя опора» дали чітко зрозуміти те, що зміни в житті починаються тоді, коли ти домовляєшся з собою», - зазначає Людмила. Протягом двох місяців вона брала активну участь у проєкті «Підвищення економічної стійкості та незалежності жінок зі статусом ВПО у Львівській територіальній громаді», оскільки було велике бажання самореалізуватися, набути стійкості та самовпевненості, а також перекваліфікуватися.

Навчали професіональні тренери міста Львова, які були відібрані для цього проєкту. Чітка організація та постійна комунікація дозволяли плавно переходити від однієї теми до іншої. Зі

слів Людмили: «Найскладнішим для мене, було зібрати свої внутрішні ресурси та знову повірити в себе. Найбільше довелося працювати на майстер-класі «Самопрезентація»: багато практичних вправ та роботи в групах «підсвічували» мої переконання та страхи. Пропрацювавши їх із тренером Оленою Коссак, жінка вирішила перекваліфікуватися, адже все життя працювала в правоохоронних органах. Пішла на стажування і чітко визначила свою наступну ціль. Тепер працює продавцем-консультантом в одному з престижних магазинів у центрі міста. Більшість учасниць уперше брали участь у комплексному навчанні. На особистих консультаціях та майстер-класі мали нагоду визначити основні потреби та пропрацювати їх. Серед здобутого – навички написання резюме, мотиваційних листів, знання баз вакансій та ресурсів у пошуку роботи, встановлені контакти з роботодавцями.

Застосовуючи на практиці отриману інформацію, жінки отримали можливість перепрофілювання на затребувані професії, вміння будувати різні стратегії для досягнення успіху – усе те, що потрібно для подолання невпевненості в собі та для розвитку власних можливостей і розуміння свого потенціалу.

Історії жінок, які, незважаючи на всі негаразди, знаходять у собі силу і волю досягати успіху, є прикладом того, як віра у власні сили може привести до великих досягнень.

Подолати минулі стреси, щоб рухатись у майбутнє

Повномасштабне російське вторгнення призвело до масового виїзду мешканців України з тимчасово окупованих територій та із зони бойових дій. Частина цих людей виїхала за межі України, частина переселилася в інші регіони й населені пункти нашої держави, у тому числі до Запоріжжя та Запорізької області.

Окрім викликів, пов'язаних із матеріальним забезпеченням нових мешканців регіону, однією з найгостріших проблем став важкий емоційно-психологічний стан людей, які прибули до Запоріжжя, особливо жінок та дітей, які здебільшого гостро реагували на події війни. Перебування під тимчасовою окупацією, у зоні бойових дій, вимушений переїзд спровокували масові й важкі стреси. Втрата житла, втрата роботи й ресурсів для існування, часто вимушена розлука з рідними та близькими, що залишилися на окупованій території, призвели до стану шоку, протрації та апатії у великої частини жінок. «Я не хочу нічого. Поверніть мені все, як було до 23-го лютого», – така фраза часто лунала на перших зустрічах із жінками-переселенками, які проводив наш фонд.

Важко переживали всі ці події і діти. Особливо гострих стресів зазнавали діти, які перебували в зоні бойових дій. Вибухи снарядів, бомб та ракет, загроза життю від обстрілів та ворожих військових провокували стресові стани й нервові розлади у дітей. Також на дітей негативно впливав емоційний стан батьків. Навіть якщо дитині не

доводилось безпосередньо стикатися з факторами, які могли викликати стрес, діти дуже часто «зчитували» емоційний стан матерів і також наповнювалися негативними емоціями.

Щоб допомогти жінкам-переселенкам долати ці негативні емоційні та психологічні впливи і повертатися до більш продуктивного стану психіки, благодійний фонд «Імпульс.ЮА» ще з весни 2022 року організував роботу з соціально-психологічної допомоги для жінок-переселенок і дітей. Спочатку така робота проводилася в місті Запоріжжі, а з липня по листопад 2022 року аналогічні заходи почали проводитися і в сільських громадах Запорізької області в межах проекту «Надання комплексної соціально-психологічної та правової підтримки жінкам-ВПО з дітьми на території сільських громад Запорізької області» в рамках проекту Громадськість за демократизацію, який виконує Інститут економічних досліджень та політичних консультацій за сприяння Європейського Союзу.

У межах проекту було проведено 12 виїзних заходів соціально-психологічної допомоги в сільських громадах Запорізької області, а саме в Павлівській, Михайлівській, Михайло-Лукашевській та Петро-Михайлівській громадах. Загалом участь у проведених заходах взяли

жінки-переселенки з дітьми, які проживають на території сільських громад (176 осіб, діти з сімей переселенців – 154 особи).

Під час заходів учасниці отримали від психологів поради щодо подолання стресового та депресивного емоційного стану, викликаного бойовими діями та вимушеним переселенням, у себе та своїх дітей, а також консультації і поради спеціаліста з правових питань щодо отримання необхідної допомоги, влаштування дітей до навчальних закладів, урегулювання стосунків із працедавцем, отримання медичної допомоги тощо. Також учасниці отримали гуманітарні набори від партнерів фонду.

Учасниці дізнались про прояви та вплив стресу на психіку людини, навчилися ідентифікувати властиву їм стратегію психологічного відновлення згідно з моделлю Мулі Лаад «BASIC Ph», відпрацювали практики заземлення та зниження рівня тривоги. Також учасниці зустрічей відпрацювали конструктивні способи прояву емоцій та збереження емоційного контакту з близькими. «Дякую вам за практичні вправи, я зрозуміла, як допомогти дитині відновити відчуття безпеки, буду намагатись зарадити і собі, і доньці», - зазначила, за результатами зустрічі, одна з учасниць.

Жінки розвантажились психологічно, зрозуміли, що емоції, які в них виникають, є нормальними реакціями на ненормальні події, відчули емоційне полегшення, знайшли нові способи, за допомогою яких можуть повернути відчуття безпеки та контроль над своїм життям. Як поділилась після однієї зустрічі жінка-переселенка: «Стало легше, бо коли говориш у колі однодумців, тебе краще розуміють. Удома з родичами так не поговориш».

За результатами усного опитування та письмового анкетування, що проводилися після кожного заходу, переважна більшість жінок, які брали участь у заходах, зазначали покращення свого емоційного та психологічного стану, отримання нових корисних навичок із саморегуляції та актуальність і корисність правових консультацій, які вони отримували від спеціалістів проєкту. Уособленням загальних вражень від участі в проєкті можна назвати таку коротку, але дуже красномовну фразу однієї з учасниць: «Усвідомила, що треба брати себе в руки, та не жити минулим».

Зараз благодійний фонд «Імпульс.ЮА» працює над продовженням діяльності з соціально-психологічної підтримки для жінок-переселенок із дітьми. Зокрема, із вересня 2023 року заплановано старт проєкту з арттерапевтичної підтримки для жінок-переселенок із дітьми, спрямованого на поліпшення емоційного й психологічного стану жінок і дітей, а також на покращення взаєморозуміння та взаємної підтримки між ними.

Проект ГО "ЛАМПА" з психологічної підтримки дітей із родин ВПО прикордонної громади

Сновська міська територіальна громада розташована в північній частині Чернігівської області та безпосередньо межує з росією. Громада однією з перших зазнала окупації після початку повномасштабного вторгнення. Після відходу ворожих військ на територію громади почали прибувати переселенці. Приїжджають люди з різних областей України, які є зонами бойових дій. Чисельність ВПО на тепер, за даними Центру надання адміністративних послуг, складає 1,2 тис. осіб.

Довжина кордону складає 35 км. Після відступу російських військ цей кордон, фактично, став лінією розмежування. Ледь не кожного дня росіяни обстрілюють населені пункти північних старостатів громади з мінометів та ствольної артилерії. Це створює ненормальні умови для місцевих мешканців, які потребують постійної допомоги та підтримки. У результаті масованого обстрілу 1 лютого 2023 р. загинуло четверо мирних жителів прикордонного села Єліне, двоє людей було поранено. Жителі прикордоння Сновщини втрачають житло та вимушені переселятися вглиб громади.

Відтак, напруга в громаді залишається, родини ВПО та постраждале місцеве населення потребують як постійної гуманітарної допомоги, так і психосоціального супроводу й підтримки.

З перших днів війни ГО «ЛАМПА» перепрофілювала свою діяльність і на сьогодні працює в напрямку гуманітарного та кризового реагування на наслідки війни. З одного боку, ми реалізуємо проекти з розповсюдження гуманітарної допомоги, отриманої від міжнародних донорів. З іншого – у рамках проектів на постійній основі щотижнево проводимо заходи для найбільш вразливих верств населення: дітей, молоді, ВПО, осіб з інвалідністю, осіб похилого віку.

Мета нашої діяльності в цей час – відновлення та збереження фізичного та психоемоційного здоров'я соціально вразливих груп населення громади та продовження процесів соціальної реабілітації, інтеграції до Сновської громади дітей та молоді, у тому числі ВПО, згуртування їх шляхом залучення до заходів психосоціального та арттерапевтичного спрямування, формування та вдосконалення особистісних якостей дітей та молоді, сприяння творчому розвитку особистості, заохочення до рухової активності, протидія гендерно зумовленому насиллю та його профілактика.

Минулого року наша команда успішно реалізувала проект "Арттерапевтичні зустрічі з психологічної допомоги внутрішньо переміщеним сім'ям із дітьми "КОЛО ПІДТРИМКИ", який став переможцем конкурсу грантів "Консолідуємося заради перемоги України", що здійснюється за сприяння Європейського Союзу.

Проект здійснювався протягом 3-х місяців, з 01.07.2022 р. по 30.09.2022 р., його загальна вартість склала 113,7 тис. грн. У рамках проекту було проведено 6 запланованих заходів, зокрема, 4 арттерапевтичні зустрічі, 1 тренінг та 1 артмайданчик. Участь у заходах взяли 90 дітей із 64-х родин, із них 87 - діти з 62-х внутрішньо переміщених родин, що становить 96,7% від загальної кількості учасників.

Сім'ї з дітьми, що відвідували арттерапевтичні зустрічі, високо оцінили якість проведення заходів та зазначили важливість їх проведення на постійній основі.

«Організаторам арттерапевтичних зустрічей вдалося створити атмосферу довіри і порозуміння, за якої діти можуть спілкуватися вільно про свої переживання та проблеми. Це неоціненно для їхнього розвитку та самопочуття», – поділилася пані Тетяна, родина якої переїхала з Харкова. Завдяки арттерапевтичним технікам учасники навчилися навичок саморегуляції, адаптації до ситуації, зниженню рівня тривожності й гармонізації емоційного стану. Діти отримали відновлювальну та об'єднальну енергію, позитивні емоції та незабутні враження. Крім того, сім'ї отримали групову та індивідуальну психологічну допомогу для запобігання емоційному вигоранню, а батьків було широко проінформовано про потенційні ризики стресових ситуацій для дітей та можливості їх подолання

Світлана, родина якої втратила житло в м. Чернігові та була вимушена переміститися до Сновської громади, зазначила: «Такі заняття з професійними психологинями допомагають дітям легше переживати стресові ситуації, зрозуміти свої емоції, а також позитивно впливають на їхні стосунки з оточенням. Бажано, щоб такі зустрічі проводились для дітей на постійній основі».

Результати реалізації проекту були на високому рівні й досягли 100% запланованих показників:

- сім'ї з дітьми з числа ВПО отримали групову та індивідуальну психологічну допомогу для запобігання емоційному вигоранню;
- підвищено рівень поінформованості батьків про потенційні ризики стресових ситуацій для дітей та способи їх подолання;
- арттерапевтичні зустрічі допомогли дітям та батькам, включаючи ВПО, зняти емоційну напругу, звільнитися від негативних і агресивних почуттів, покращити емоційний стан і знайти необхідні сили та ресурси для підтримки свого психічного здоров'я.

Проведено опитування учасників на початку та по завершенні кожної арттерапевтичної зустрічі, у якій взяли участь усі запрошені (100%).

Результати опитування були дуже позитивні:

- організація та зміст заходів були оцінені на "відмінно" всіма учасниками;
- покращення розуміння тематики тренінгів було зазначено 98% учасниками;
- інформація була корисною для 98% учасників, а для 100% вона була навіть дуже корисною;
- усі учасники висловили бажання брати участь у наступних заходах.

Крім того, ГО "ЛАМПА" придбала та передала Сновському ліцею № 2 проектор, який наразі використовується для подальшої діяльності "ПРОСТОРУ МОЖЛИВОСТЕЙ".

Практичний психолог Сновського ліцею № 2 Наталія Куриліна висловила подяку команді ГО "ЛАМПА" та донорам проекту за підтримку та допомогу, завдяки яким було можливо надати психологічну підтримку дітям і їхнім батькам. «Діти отримали багато позитивних емоцій, ділилися своїми думками та хвилюваннями, звільнялися від негативних емоцій, розвантажувалися й відволікалися творчістю та іграми. Арттерапевтичні зустрічі були дуже ефективними», – зазначає пані Наталія.

З часу завершення проекту минув майже рік, але арттерапевтичні зустрічі, започатковані в ході проекту, проводяться в Сновській громаді на постійній основі. Їх проведення підтримують міжнародні донори в рамках проектів, які продовжує реалізовувати ГО «ЛАМПА» на території громади:

- Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) – (26.09.2022-30.11.2022);
- Програма CLEAR Global Communities (USAID) – (01.02.2023-31.12.2023).

ГО "ЛАМПА" продемонструвала високий рівень професіоналізму та відповідальності в реалізації цього проєкту, і його позитивний вплив на внутрішньо переміщені сім'ї з дітьми був очевидним. Цей проєкт став вагомим внеском у поліпшення психологічного стану дітей та їхніх батьків, що сприяє підвищенню якості їхнього життя.

Інтерактивний театр. Долаємо проблеми разом

За майже півтора року війни Миколаїв прийняв більше ніж 200 000 переселенців, надавши їм притулок, гуманітарну та фінансову допомогу. Люди покинули свої домівки, тікаючи від жахиття бойових дій, від окупації, дехто залишився без домівок, а дехто навіть без близьких. Кожна внутрішньо-переміщена особа, що знайшла прихисток у нашому місті, має власну тяжку історію. І з цим вантажем має адаптуватися до нових умов життя, до нової спільноти, до якої потрапила не з власної волі. Тож, окрім забезпечення фізіологічних потреб, слід було подбати і про адаптацію людей на новому місці, і про психологічне та емоційне розвантаження. Саме цим і займається театральна арттерапія.

Громадська організація «Федерація аматорських миколаївських театрів» спільно з Миколаївським академічним художнім драматичним театром розпочала роботу над проектом «Інтерактивний театр. Арттерапія для ВПО», маючи на меті надання інформації та набуття навичок вирішення існуючої проблеми певною внутрішньо-переміщеною особою з використанням досвіду

інших людей та з підключенням можливостей власного емоційного інтелекту через театралізацію ситуації.

Така можливість з'явилася завдяки грантовим коштам у рамках проекту «Громадськість за демократизацію», який виконує Інститут економічних досліджень та політичних консультацій за сприяння Європейського Союзу.

Автором ідеї проекту виступив директор, художній керівник МАХДТ, заслужений діяч мистецтв України Артем Свистун, авторкою самого проекту - голова ГО «ФАМТ» Людмила Оспадова, керівницею з реалізації проекту стала Наталія Ізбаш, заступниця директора МАХДТ з організації глядача. Цей тандем впровадив у життя вже багато цікавих проектів.

Це методика інтерактивної роботи серед різних прошарків суспільства, спрямована на вирішення соціальних проблем, які виникають у сучасних умовах міста Миколаєва та набувають досить великих масштабів. Від внутрішніх проблем у родинах, що лишилися в місті, до загальних проблем, що виникають у внутрішньо-переміщених осіб. Сутність методики інтерактивного форум-театру - це пошук у рамках запропонованої міні-вистави - разом із учасниками й учасницями - шляхів вирішення проблеми чи виходу зі складної життєвої ситуації. Методика дає можливість не лише усвідомити проблему і сформулювати ставлення людини до негативного явища, а й здобути навички пошуку шляхів для вирішення проблеми з використанням власного досвіду та досвіду інших людей, включаючи можливості підсвідомості та емоційного інтелекту.

Станом на початок серпня було вже проведено 5 арттерапевтичних зустрічей, до яких було залучено 100 учасників, серед яких ВПО, волонтери та мешканці міста, – аудиторія, яка має знайти спільну мову між собою на засадах толерантності та взаємної підтримки.

«...Нещодавно особисто побачив, як театр може працювати в умовах воєнного часу, і при цьому своєю грою приносити задоволення людям. Недавно я потрапив до дитячої юнацької спортивної школи для осіб з інвалідністю. Тут на запрошення її директора Євгена Воробйова група акторів Миколаївського академічного художнього драматичного театру показували умовну виставу «Інтерактивний театр». Вона складалася з життєвих сцен, узятих із нашого повсякденного життя, у ньому разом з акторами в сценах брали участь і глядачі. І скрізь своєю грою актори вселяли в людей віру в нашу неминучу перемогу. Це допомагало людям відволіктися від страху за своє життя та набутого стресу. Цей захід надовго запам'ятається присутнім, які супроводжували кожен епізод аплодисментами», - відгук члена Національної спілки журналістів України Володимира Зацеркляного, який став учасником одного із заходів проекту.

У складанні списків учасників проекту та організації місць проведення нам допомагає осередок Товариства Червоного Хреста та Півмісяця в Миколаївській області.

Завдяки проекту «Інтерактивний театр. Арттерапія для ВПО» його учасники поновили втрачений баланс, віднайшли власні сили та ресурси у воєнний час, стали максимально ефективними та конструктивними у взаємодії з оточенням та підтримкою для інших, навчилися аналізувати та вирішувати конфліктні ситуації, що складаються під час війни між членами однієї родини, людиною та суспільством в цілому, навчилися конструктивно вивільнювати власні емоції та спрямовувати їх у позитивне русло; активізували особисті базові цінності як орієнтири, підвищили власний рівень впевненості, самооцінку; вдало використовують власний досвід та досвід інших людей у вирішенні складних життєвих ситуацій.

Проект матиме продовження й розповсюдження на території Миколаївської області, тому що суспільство потребує заходів такого формату, вони є ефективними в роботі з локальними групами.

На захисті прав

У відповідь на повномасштабну агресію росії фонд БОН запустив благодійну програму юридичної підтримки військовослужбовців, їхніх родин та осіб, що постраждали через війну. Проєкт "На захисті прав" ставив за мету мінімізувати наслідки агресії для цивільного населення та військовослужбовців, надати допомогу у специфічних кейсах, таких як пошук зниклих безвісти чи компенсація за пошкодження житла, розповсюдити знання про те, як відстоювати свої права в подібних ситуаціях та консолідувати спеціалістів із метою надання більш ефективних послуг. Проєкт успішно розпочав свою діяльність рік тому і вже досяг значних результатів, приніс конкретну користь декільком сотням людей.

Тільки в рамках діяльності за грантовим проєктом із січня по травень 2023 року, за підтримки ІЕДПК, було надано більше ніж 400 годин правової допомоги. Одним із наших ключових досягнень було перевиконання планованого обсягу годин надання допомоги. Початкова мета була провести 400 годин допомоги, але завдяки наполегливості та великому прагненню нашої команди ми змогли значно перевершити цей план, тим самим виявивши свою відданість та готовність допомагати тим, хто цього потребує.

Одним із завдань проєкту було провести практикум для 15-ти студентів юристів-початківців. Це виявилось дуже важливим кроком, оскільки в сучасних умовах дуже мало напрацювань у сфері права щодо захисту прав громадян, які постраждали від війни. Ми відчуваємо велику потребу в підготовці молодого покоління юристів, оскільки після завершення проєкту їхні навички та досвід будуть необхідними для подальшої роботи в цій сфері. Значна кількість студентів (90%) згодилися працювати волонтерами і продовжувати надавати допомогу після закінчення практикуму.

Ще одним важливим досягненням проєкту була успішно проведена інформаційна кампанія. Ми спрямували зусилля на те, щоб підвищити обізнаність громадян щодо їхніх прав. Наша початкова мета була охопити 100 000 користувачів, і ми перевиконали цей план на 74%. Наші статті та матеріали досягли великої аудиторії, охопивши до 40 000 користувачів на одну опубліковану статтю. Це підтверджує ефективність нашої інформаційної компанії та значний інтерес громадян до питань юридичної допомоги і захисту прав.

У результаті проведеного опитування 80,5% респондентів зазначили, що порекомендували б своїм знайомим звернутись за консультацією до нашого проєкту. Це свідчить про високу якість та професіоналізм наших юристів, які отримали визнання тих, хто звернувся по допомогу та спонукав їх рекомендувати нас іншим.

Важливим надбанням проєкту, яке виводить його на якісно новий рівень, стало залучення ключового партнера - Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими Головного управління розвідки Міністерства оборони України. Кожного четверга наші юристи безкоштовно консультують усіх, хто звертається до приймальні Координаційного штабу. Ми виконуємо важливу роль у роботі з родинами безвісти зниклих та військовополоненими. З початку повномасштабного вторгнення, ще до початку співпраці у рамках гранту з громадською організацією «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій», нами було звільнено 18 військовополонених. Завдяки участі наших юристів за рахунок цього гранту було звільнено з полону ще 3 особи, що має велике значення для нас та безпосередньо для родин полонених осіб.

Дмитро Паламарчук, адвокат, спеціаліст програми «На захисті прав» БФ БОН: «До нас надійшло звернення щодо надання юридичної допомоги військовослужбовцям, які потрапили в полон. Один із тих військовослужбовців зараз стоїть перед вами. Але з розуміння їхньої безпеки, його обличчя ви не бачите. Це один із тих людей, яким ми надавали юридичну допомогу та сприяли їхньому обміну. Завжди будемо раді надавати і в подальшому юридичну допомогу і сприяти обміну військовослужбовців Збройних сил України. Слава Україні!»

Ще одним важливим завданням було проведення круглих столів та експертних обговорень щодо складних кейсів правової допомоги та шляхів їх розв'язання. Результатом стала розробка

методичних рекомендацій, які були відображені в протоколі з експертного обговорення. Ці рекомендації в подальшому будуть використовуватися для лобіювання та вдосконалення законодавства з метою зменшення

юридичних колізій і забезпечення кращого захисту прав наших захисників. Ці зміни в законодавстві зроблять наших воїнів більш захищеними, і ми відчуваємо, що це і є нашою метою - покращити юридичний захист на рівні законодавства.

Ігор Рейтерович, експерт проекту "На захисті прав", кандидат політичних наук зі спеціальності політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку: «Не так багато часу було виділено на проект, і він насправді має дуже важливі результати. І ці результати є, і це насправді, скажімо, перевага реалізації цього проекту: вони є не стільки теоретичними, скільки безпосередньо практичними».

Наш проект "На захисті прав" буде продовжуватися та розширюватися. Ми вже надали більше ніж 400 годин правової допомоги, але загальна мета програми - надати 7000 годин.

Ми не зупиняємося на досягнутому, і наша команда готова докласти багато зусиль, щоб продовжити підтримувати та захищати права тих, хто цього потребує. Благодійний проект буде продовжуватися в межах нашої організації та у співпраці з партнерами як один із ключових напрямків соціальної допомоги. Ми продовжуємо надавати консультації за заявками, поданими через форму, а також кожен четвер у Координаційному штабі з питань поводження з військовополоненими.

Також продовжується співпраця з волонтерами і студентами-юристами, які виявили бажання працювати з нами над цим проектом. Ми прагнемо досягти ще більших успіхів у захисті прав людей, тому що віримо, що кожна особа має право на справедливість та рівні можливості.

Допомога в тяжкі часи: внутрішньо переміщені особи з Пологівського району мають можливість безкоштовно оформити документи про смерть родичів на тимчасово окупованих територіях

В умовах війни внутрішньо переміщені особи з Пологівського району Запорізької області (далі - ВПО) часто стикаються з труднощами в отриманні свідоцтва про смерть їхніх родичів, які померли на тимчасово окупованих територіях.

У рамках реалізації проєкту «Право на допомогу», за сприяння Громадської організації «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій», Благодійний фонд «Світ. Україна. Пологи» (надалі – Благодійний фонд) допомагає ВПО підготувати та оформити документи, а також надає інструкції для отримання ними таких документів.

За час реалізації проєкту до адвокатів Благодійного фонду зверталися ВПО за юридичною консультацією щодо можливості оформлення на підконтрольній державній владі України території документів, що посвідчують смерть їхніх родичів на тимчасово окупованих територіях. *«Я досі не розумію, навіщо вони (російські солдати) це зробили? Мій дядько був добрим і старим, а вони його закатували і жорстоко вбили. Я розгублена і не знаю, що робити. Як оформити документи про його смерть, якщо жодна українська лікарня чи поліція там не працюють? До юристів звертатись дорого, на роботу не маю змоги вийти, бо боюсь лишити дитину одну вдома, живемо на виплати ВПО...», - Олена СЕРДЮК (ВПО з м. Токмака Пологівського району в м. Запоріжжі), племінниця Анатолія СЕРДЮКА, що помер на тимчасово окупованій території.*

Оформлення зазначених документів має надважливе значення, оскільки без них померлим людям продовжує нараховуватись пенсія та інші соціальні виплати, а спадкоємці померлих не мають можливості вчасно оформити спадщину. Несвоєчасне оформлення цих документів призведе до необхідності спадкоємців в подальшому повертати до Державного бюджету України зайві сплачені суми пенсій, інші соціальні витрати (які можуть бути значними), сплачувати штрафи та нести судові витрати, зокрема, за подання позовів про поновлення строку на прийняття спадщини.

Державна реєстрація смерті проводиться органом державної реєстрації актів цивільного стану на підставі документа встановленої форми про смерть,

виданого закладом охорони здоров'я або судово-медичною установою; рішення суду про встановлення факту смерті особи в певний час або оголошення її померлою.

Проблема полягає в тому, що чинне законодавство України визначає, що будь-які органи, їхні посадові та службові особи на тимчасово окупованій території та їхня діяльність вважаються незаконними, якщо ці органи або особи створені, обрані чи призначені в порядку, не

передбаченому законодавством України. Саме тому будь-який акт (рішення, документ), виданий такими органами та/або особами, є недійсним і не створює правових наслідків. Через наявність цих законодавчих приписів будь-який документ, який посвідчує факт смерті людини, отриманий на окупованій території, не створює правових наслідків, що надалі є перешкодою для реєстрації смерті. Орган державної реєстрації актів цивільного стану відмовить у проведенні реєстрації через те, що пред'явлені документи не є підставою для державної реєстрації смерті.

Водночас у разі неможливості реєстрації органом державної реєстрації актів цивільного стану факту смерті необхідно звернутися до суду із заявою про встановлення факту смерті особи на тимчасово окупованій території та отримати відповідне рішення.

Заява про встановлення факту смерті особи на тимчасово окупованій території України може бути подана родичами померлого або їхніми представниками до суду на підконтрольній державній владі території України. Зазначені справи розглядаються невідкладно з моменту надходження відповідної заяви до суду, а відповідні судові рішення підлягають негайному виконанню.

Щоб допомогти отримати свідоцтва про смерть родичів, які померли на тимчасово окупованих територіях, адвокати Благодійного фонду надають консультації ВПО щодо загальної процедури звернення до суду із заявою про встановлення факту смерті особи на тимчасово окупованій території та переліку інформації і документів, які необхідно зібрати для складання проекту такої заяви, визначають конкретний суд, до якого має звернутися ВПО, складають відповідну заяву та виготовляють копії документів, які мають до неї додаватися. Також ВПО надаються консультації щодо процедури подання заяви до суду, здійснюється контроль руху заяви в суді та повідомлення ВПО щодо дати і часу її розгляду та виготовлення відповідного судового рішення. Після отримання рішення суду ВПО скеровуються до органів державної реєстрації актів цивільного стану для отримання свідоцтва про смерть їхніх родичів, які померли на тимчасово окупованих територіях. Комунікація з ВПО після першої консультації відбувається за допомогою телефонного зв'язку, а надання ними необхідних документів може відбуватися електронною поштою або програмами для спілкування в мережі Інтернет.

При цьому, ВПО мінімально задіяні в механізмі реалізації цього процесу та не несуть матеріальних затрат. Зазначений процес реалізується безкоштовно та триває від трьох до семи робочих днів стосовно кожного окремого звернення та за умови відсутності недоліків у документах ВПО. Подовжена тривалість процесу зумовлена частими оголошеннями повітряних тривог у м. Запоріжжі та м. Дніпрі, під час яких суди та органи державної влади призупиняють свою роботу з метою забезпечення безпеки своїх працівників та відвідувачів.

У разі наявності недоліків у документах ВПО адвокати Благодійного фонду надають консультації щодо їх усунення або сприяють у цьому.

В одному з випадків для оформлення відповідної заяви ВПО для підтвердження зміни прізвища необхідно було надати свідоцтво про реєстрацію шлюбу. Оскільки зазначене свідоцтво залишилося на тимчасово окупованій території, ВПО звернулася до органів державної реєстрації актів цивільного стану з клопотанням про видачу їй дубліката зазначеного документа, де їй було в цьому відмовлено. Підставою для відмови стала наявність актового запису про розірвання шлюбу ВПО з її чоловіком на підставі рішення суду, який був зроблений в дату реєстрації їхнього шлюбу (тобто, замість актового запису про реєстрацію шлюбу внесений актовий запис про його розірвання). При цьому, рішення було винесене судом, який розташований на тимчасово окупованій території, а отже на сьогоднішній день не здійснює своїх повноважень.

Щоб допомогти ВПО у цьому випадку, адвокати Благодійного фонду з'ясували, до якого суду були передані справи суду, що виніс рішення про розірвання шлюбу ВПО, склали та направили запит щодо підтвердження або спростування зазначеної інформації. Отримавши відповідь про

спростування зазначеної інформації (вказаним рішенням було розірвано шлюб інших осіб), підготували документи, необхідні для внесення органами державної реєстрації актів цивільного стану змін до неправильного актового запису, а після отримання ВПО дублікату свідоцтва про реєстрацію шлюбу продовжили процес отримання ВПО свідоцтва про смерть родича, який помер на тимчасово окупованій території.

У результаті роботи адвокатів Благодійного фонду за цим напрямком ВПО отримали свідоцтва про смерть їхніх родичів, які померли на тимчасово окупованих територіях, а за деякими зверненнями ВПО ще триває відповідна робота.

Для переважної більшості ВПО, які звернулися з вищезазначеною проблемою до Благодійного фонду в рамках проекту «Право на допомогу», який реалізується за сприяння Громадської організації «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій», це стало єдиною доступною можливістю своєчасно оформити свідоцтва про смерть їхніх родичів, які померли на тимчасово окупованих територіях, та впорядкувати всі пов'язані з цим справи.

Відсутність у ВПО відповідної освіти, знань, навичок та джерел інформації позбавляють їх можливості самостійно вирішити зазначене питання, у тому числі підготувати необхідні документи для суду. Тяжкі обставини життя, спричинені широкомасштабним військовим вторгненням російської федерації в Україну, зокрема втрата майна і постійного заробітку, призвели до відсутності в них грошових коштів, які можливо було б спрямувати на отримання професійної правничої допомоги для вирішення цього питання (вартість якої для реалізації всього процесу становить щонайменше 4 - 5 тисяч грн).

Отримання ж безоплатної кваліфікованої правової допомоги при вирішенні зазначених питань є вкрай важливими для підтримки та соціальної адаптації ВПО, відновлення їхніх порушених прав та забезпечення нормальних умов життя.

«Батько не захотів залишити свій дім і відмовився виїхати з нами, а тепер він помер. Мене до вас направила подруга, яка вже чула, що ви допомагаєте людям отримати документи про смерть родичів в окупації. Дякую, що ви і мені допомогли», - Людмила ШЕВЧЕНКО (ВПО з м. Пологи Пологівського району в м. Запоріжжі), донька Василя ТЕРЕНТ'ЄВА, що помер на тимчасово окупованій території.

За таких умов реалізація Благодійним фондом проекту «Право на допомогу», за сприяння Громадської організації «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій», допомогла ВПО, якщо не пережити горе від втрати рідних людей, то значно полегшити цей процес. І саме тому дуже важливо і в подальшому втілювати подібні проекти.

Відчуваєш силу й додаткову енергію, коли маєш можливість надати допомогу тим, хто справді цього потребує

Телефонна гаряча лінія для ВПО на Вінниччині виявилась справжнім комунікаційним містком між журналістами, юристами і переселенцями.

Коли починали реалізовувати проєкт «Правова допомога вимушеним переселенцям, які проживають у Вінницькій області», організатори проєкту не очікували, що поєднання консультацій ВПО з трансляцією просвітницьких радіопередач на хвилях радіомережі Лада ФМ (Вінницька область) виявиться каталізатором добрих змін як для ВПО, так і для багатьох жителів рідного краю.

Що робити біженцям, які втратили геть усе? З чого почати? Щодня перед сотнями українських родин постає таке питання. І хоча потік ВПО через Вінниччину значно зменшився в порівнянні з минулим роком, проблеми у внутрішніх переселенців і запит на юридичні консультації залишаються на досить суттєвому рівні.

* Галина з Херсонщини, ВПО, тимчасово проживає на Крижопільщині. Найбільше непокоїть проблема працевлаштування її колег по заводу. Каже, що підприємство зупинилося під час перших місяців окупації. Директор утік до РФ. Працівники не мали змоги отримати розрахунок і трудові

книжки та роз'їхались хто куди... А тепер виникає маса проблем. Звертається на "гарячу лінію" переважно з намаганням розібратись із вирішенням проблем своїх працівників, бо й досі обіймає посаду начальника цеху. І хоча підприємство після підриву Каховської ГЕС затоплене, після звільнення всієї Херсонщини хоче повернутись. І працівники також...

* Валентина, Донеччина, місто Авдіївка. Внутрішня втікачка від війни, переїхала в Ладижин на Вінниччині ще у 2014 році. На "гарячу лінію" звертається з проблемою врегулювання житлового питання та щодо статусу перших ВПО... Тих, хто залишили Донеччину у 2014 році, а тепер не мають права на деякі пільги й компенсації... Щоб вирішити житлову проблему, потрібно підтверджувати, що їхнє житло зруйновано. Але її рідне місто нині, як і раніше, під артобстрілами, і повертатись фактично немає куди.

Десятки звернень, спільні й дуже індивідуальні проблеми... Відновлення документів, розлучення, повернення дітей із окупованих територій, пільги на вступ до ВНЗ, що робити власникам атестатів «днр», які Україна не визнає?

Адвокат Микола Цехмейструк зазначив, що, працюючи цих недовгих два місяці в проєкті, отримав від переселенців такі питання, що мусив витратити додатковий час, щоб знайти на них відповіді. І слід розуміти, що наявність певного необхідного рядка в законі ще не означає, що питання переселенця вирішиться без проблем. В окремих випадках доведеться звертатись до суду. Але що важливо – відчуваєш силу й додаткову енергію, коли маєш можливість надати допомогу тим, хто справді цього потребує, хто втратив домівку й мусить шукати нове місце проживання, просто переміщуючись у більш безпечні регіони України.

Саме тому в Громадського центру «Від Варти до Бугу» та адвоката Миколи Цехмейструка з'явилась ідея продовжити надання консультацій для ВПО, які проживають у Вінницькій області, до кінця року вже на волонтерських засадах, адже грантовий проєкт завершився з настанням осені.

Отже, якщо ви ВПО, проживаєте у Вінницькій області та бажаєте отримати консультацію адвоката, то звертайтеся на гарячу лінію для ВПО: 0-800-310-315.

Але на цьому історія успіху не завершується.

Ще одним відкриттям для Громадського центру «Від Варти до Бугу» стало знайомство й тісна співпраця з Ладизинським бюро правової безоплатної допомоги та її головним юристом Олександром Дерещуком. У цьому проєкті було досягнуто позитивних відносин із Регіональним центром із надання безоплатної вторинної правової допомоги у Вінницькій області, і це дозволить після завершення проєкту продовжити виробляти для регіональної радіостанції просвітницькі передачі з юридичними консультаціями для вінничан і ВПО, які тимчасово проживають у Вінницькій області.

Юні митці дають відсіч болісним спогадам про війну

Волонтерський мистецький десант “Відсіч” - унікальний проєкт, що поєднав мистецтво та творчість із наданням психологічної підтримки дітям, які живуть в Україні в умовах війни. Метою проєкту було зберегти відчуття та спогади дітей-свідків війни через літературну і театральну творчість, допомогти дітям прожити травмуючі події, навчити дітей навичкам психологічної самопомоги. Важливими завданнями проєкту також було інтегрування травматичної пам’яті війни через мистецтво в життя громад, збагачення нашої культурної спадщини, розвиток патріотичного виховання дітей та молоді.

Проєкт реалізовано в чотирьох громадах Житомирської області (м. Бердичів, Звягель, Житомир та с. Висока піч) у період з 14 березня по 12 червня 2023 року.

“Яка вистава? Які розваги? Подивіться скільки людей у чорних хустинках ходять по вулицях”, - розводила руками Тетяна, керівниця театральної студії міста Звягеля, що на Житомирщині. Та ще раз перечитавши вірші, написані дітьми про війну, додала: “Люди мають це почути”.

Творчий відбір зібрав юну театральну спільноту Звягеля. Діти прагнули виступати, бо сумували за сценою та глядачами. Діти хотіли спілкування, як раніше, до війни.

25 учасників по черзі читали вірші

вголос.

“Я маленька, мені страшно.

Поруч чую, танк іде.

Я - під ліжко. Поруч дідько,

Раптом щось в ухах гуде...” - читала маленька дівчинка 8-ми років. Їй не треба було нічого “грати”, їй добре знайомі ці відчуття.

У виставі взяли участь діти, які бачили війну на власні очі, переселенці з Луганська, Маріуполя, Харкова, а також місцеві жителі. Юні актори, можливо, уперше говорили вголос про свої страхи. Їх уважно слухали. Їм активно співчували учасники. Тривали читання - репетиція вистави під назвою “Відсіч”.

“Перемога буде наша! Обіцяв мій тато!” - дзвінко та урочисто бринів голос Микити 10-ти років. А у відповідь із зали лунало: “Микито!!!” - на сцену вибігав сценічний батько хлопчика. І ком в горлі кожен раз від цієї сцени.

Біль та розпач, втома та злість. Усе є у віршах непрофесійних та щирих юних авторів. Ці емоції переконливо передавали виконавці. Але у віршах є й надія та віра. Віра у свої сили, у незламність народу, у перемогу над лютим ворогом. Віра в те, що ми зможемо, ми переможемо.

“...Ні! Відбудуються міста і села, і рідна Україна розцвіте, засіють ще криваві черноземи. Безмежно дякую героям я за це!”

І ось уже повна зала глядачів, половина з яких у військовій формі. Тривала вистава. У залі така тиша, що часом здавалось, що там геть нікого немає. Зі сцени пролунала остання фраза, і зал

вибухнув неймовірними оплесками. Люди аплодували стоячи. На очах сльози, усмішки на обличчях.

Неймовірне відчуття єднання та спільне переживання емоцій.

Війна забирає не лише життя та фізичне здоров'я, змушує українців залишати свої домівки та розлучає близьких, але й провокує постійний стрес, що, безумовно, впливає на психічне здоров'я людей. Дітям доводиться особливо важко. Під час роботи над виставою "Відсіч" діти брали участь у тренінгах психологічної самопомоги, навчались опановувати свої негативні емоції. Тренінги проводила психолог-супроводжувач проєкту, старший викладач університету "Житомирська політехніка" Наталія Харитонова. Психологиня пояснює, що спільне проживання травмуючих подій допомагає глядачам та учасникам вистави усвідомити свої емоції, які зазвичай приховуються. Люди намагаються "триматись", тим самим блокують свої страхи, тривоги, напруження. Доки ці негативні почуття не пропрацьовані, не проговорені, доти ці емоції залишаються в тілі, можуть там накопичуватися довгий час, навіть не роки, а десятиліття. Така емоційна напруга та негативні емоції призводять до соматичних проявів, іншими словами до фізичних захворювань тіла. Тому дуже важливо людині будь-якого віку працювати з негативними емоціями та вміти звільнитись від них. Це не просто, але можливо. І психологічна наука вже може в цьому допомогти.

Навички, отримані на тренінгах, допоможуть дітям не тільки у воєнні часи, а й у мирному житті. Адже стреси - це нормальна реакція на психічне та нервово напруження, яке може статися в будь-який момент життя. Якщо людина обізнана, як собі зарадити в таких ситуаціях, то травмуючий ефект від негативних подій зменшується. А отже, покращується якість життя людини.

На загальному зборі учасників волонтерського мистецького десанту "Відсіч" у Житомирі зібрались діти-учасники вистави з Житомира, Звягеля, Бердичева, Баранівки та селища Висока піч. Екскурсії в обласному краєзнавчому музеї та університеті "Житомирська політехніка", фотосесії в красивих місцях та дуже багато спілкування з дорослими й однолітками. Знайомились, ділились враженнями, посміхались, дякували, висловлювали захоплення.

"Дякуємо за цей проєкт! Ми прожили спільно ціле життя. Ми всі подорослішали. Ми стали сильнішими та впевненішими", "Я виходила на сцену і згадувала дихальні вправи. Так змогла заспокоїти себе та добре виступити", "А я "дихала", коли писала НМТ (національний мультипредметний тест)".

Купа вражень, відкриті щасливі діти, які під час війни отримали не просто допомогу, отримали віру в себе, у свої сили, віру в те, що вони можуть все!

І вже після фінального загального фото, хтось промовив:

- Над нами українське рідне небо,
Талантів ще незміряність, щедрот!

І діти голосно підхопили:

- Давайте, хлопці, стиснем міцно руки,
Відчуємо родинність і тепло.
Відчуємо сердець відвічний стукіт
І зробимо, щоб все так і було.
Цього чекає Україна-мати,
Талановитий гордий наш народ.
Боротись треба, не лише страждати!
Хай сила ожива Дніпровських вод!

Волонтерський мистецький десант "Відсіч" став помітною культурною подією Житомирщини. Поетичні твори та музично-театральний перформенс дітей-свідків війни вже збагатили нашу культурну спадщину та збережуть пам'ять про страшні події сьогодення. Діти не мають бачити війну, але якщо таке трапилось, то завдання дорослих допомогти дітям пройти крізь виклики війти, стати сильнішими та жити повним життям. І проєкт "Відсіч" надав дітям Житомирщини таку можливість.

«Пізнавально й розвивально»: маленькі внутрішньо переміщені українці брали участь у народних майстерках та творчих заняттях у Львівській області

Війна поставила перед організаціями громадянського суспільства та громадами Львівщини нові виклики. Хоча область вважається відносно спокійною для проживання та віддаленою від зони бойових дій, однак вона є однією з транзитних та приймаючих для переселенців. Тоді як батьки та опікуни зосереджені, переважно, на запитах щодо гуманітарної допомоги та питань безпеки проживання сімей, діти та молодь по-іншому оцінюють свої потреби та хочуть соціалізації, адаптації в громаді, пошуку друзів, цікавого дозвілля, щасливого дитинства тощо. «Участь у майстер-класі – це дуже розвиває, і зовсім інші відчуття, ніж навчання в школі. Ти працюєш своїми руками, дізнаєшся нове, створюєш своє, спілкуєшся з іншими», - зазначила учасниця Анна, переселенка зі Сходу, яка брала участь у майстер-класі з гончарства.

Громадській організації «Центр громадської адвокатури» в 2023 році, реалізуючи проєкт «Місцеві майстерки та творчі заняття: допомога маленьким внутрішньо переміщеним українцям», у рамках проєкту «Громадськість за демократизацію», який виконує Інститут економічних досліджень та політичних консультацій за сприяння Європейського Союзу, вдалося залучити більше як 300 учасників до 11-ти творчих занять у місцях компактного проживання внутрішньо переміщених осіб, а також у громадах Львівської області.

До проведення майстер-класів залучено локальних майстрів різноманітних профілів, у тому числі за «сезонною тематикою». Діти та їхні батьки не лише створювали готовий виріб, а й дізнавалися про традиції, місцеві звичаї та особливості, ділилися своїм досвідом та звичаями свого регіону. Багато заходів були присвячені традиційним народним заняттям та припадали на передсвятковий період, і учасники навчалися новому в прикрашанні, декоруванні та створенні власних тематичних святкових декорацій чи виробів, ручної роботи тощо.

Учасники майстер-класів брали участь у таких заходах: традиційне писанкарство, святковий декор з паперу, створення святкової м'якої прикраси, створення букетів із верби, бойківська писанка, створення солом'яного декору, гончарство, миловаріння, екосувенір – «Кактус із сіна», створення ляльки-мотанки та презентація традиційного українського вбрання.

Також учасники майстерок та занять долучаються до просування традицій та

поширення досвіду серед інших дітей та молоді. Так, учасниця майстер-класу з розпису бойківської писанки Настя зазначила, що ніколи не розмальовувала писанки і буде вдома це робити, показувати іншим і розповідати про традиції та техніку. Також, як сказала Настя: «Сподобалось дуже розмальовувати, це терплячим потрібно бути, це допомагає зосередитись, і дуже цікаво, як з'являється малюнок після роботи з воском».

Особливістю проєкту «Місцеві майстерки та творчі заняття: допомога маленьким внутрішньо переміщеним українцям» є те, що зусилля об'єднують не тільки «класичні» тренери з освіти та інтеграції з громадського сектору, але долучаються й місцеві майстри та майстрині, які займаються автентичними майстер-класами для дітей та молоді щодо локальних традицій, ремесел, організують цю роботу в цікавій формі з використанням дрібної моторики, інтерактивним спілкуванням, що дає більші результати.

Творимо, знайомимося, вчимося – захопливе літо на Тернопіллі

Спочатку з'явилася ідея...

Наближалася літня пора, і ми розуміли, що діти з числа ВПО будуть мати багато вільного часу, а батьки шукатимуть різні варіанти, щоб зайняти їх корисними цікавими справами. Упродовж останнього року громадська організація «Жінки в Україні» регулярно проводила творчі та пізнавальні заходи для дітей різного віку, то ж ми розуміли запит аудиторії і шукали можливості для його реалізації.

Цього разу завдання полягало в тому, щоб спланувати і втілити активні корисні заходи для різних вікових груп дітей із числа ВПО – від 6 і до 16 років!

Тож, окрім творчих розвивальних майстер-класів для молодших діток, ми вирішили додати навчальний компонент для підлітків 13 - 16 років, результатом якого стало б виконання творчого завдання.

Наш проєкт «Пізнаємо, творимо, спілкуємося – адаптація дітей із числа ВПО в Тернопільській громаді» був підтриманий Громадською організацією «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій».

Отже, ми отримали можливість втілити свою ідею!

За період із 1 червня до 31 серпня 2023 року в рамках проєкту провели 21 захід, охопивши 200 учасників.

Діяльність за проєктом включала дві складові.

Перша складова проєкту – проведення творчих майстер-класів для дітей 6 - 12 років, у кожному з яких брали участь по 15 осіб.

Ми визначили тривалість кожного майстер-класу до 2-х годин як оптимальний час для створення готових виробів та утримання уваги дітей. Для нас важливим був підбір тематики майстер-класів і технік виконання завдань, щоб кожного разу діти мали змогу завершити свою роботу. Адже такий результат – це успіх і відчуття задоволення від процесу створення виробу власними руками.

А ще важливо було обрати різноманітну тематику майстер-класів із мінімальною повторюваністю. Нам вдалося втілити десять різних тем: декупаж, розпис торбинок, виготовлення листівок, створення мотанки-оберега, розпис горняток, розпис пряників, створення м'якої іграшки, живопис, створення малюнків за допомогою манки, створення декоративних свічок.

У результаті, діти 6 - 12 років упродовж трьох літніх місяців мали можливість відвідувати творчі майстер-класи та розвивати свої навички, уяву, втілювати власні ідеї, спілкуватися з іншими дітьми й дорослими наставниками. А ще в кожного з наших учасників та учасниць залишилися вироби, створені ними самостійно!

Друга складова проєкту була спрямована на вікову категорію дітей 13 - 16 років. Для цієї групи ми провели чотири навчальні майстер-класи з основ мобільної фотозйомки. Навчання пройшли 20 дітей.

Отримані знання й навички вони мали можливість застосувати в практичній фотозйомці під час чотирьох краєзнавчих подорожей Тернопіллям, а саме:

- Заповідник Медобори, село Вікно, музей Федоровичів, м. Скалат (замок та костел).
- Сакральна архітектура Чортківського району – Микулинці, Чортків.
- Місто Кременець – Волинські Афіни (гора Бона, ботанічний сад, краєзнавчий музей).
- Історико-архітектурний заповідник Бережани, село Рай (дендропарк).

Під час подорожей діти робили свої унікальні фото, таким чином застосовуючи знання, отримані на майстер-класах із мобільної фотозйомки. У подальшому ці фото стали матеріалом для фотовиставки та індивідуальних фотоальбомів.

Інформаційний супровід усіх чотирьох подорожей здійснював відомий краєзнавець, історик Сергій Ткачов. Він спланував цікаві та різноманітні локації для кожної подорожі. Особливою місією інформаційного супроводу було показати дітям тяглість історії краю, взаємозв'язок із процесами, які відбувалися в Україні та за її межами. Важливою в кожній розповіді була патріотична та державотворча складова. А також було переплетіння знань з історії, географії, біології, археології, культури, релігії, були розповіді про місцеві звичаї та традиційні ремесла.

У двох подорожах групу супроводжував наставник із фотозйомки Юрко Гудь. Він щоразу пропонував цікаві фотоідеї, допомагав професійними порадами.

Упродовж наших подорожей діти здружилися, розкрилися. Розвиток їхньої зацікавленості в створенні власних фото відбувався з наростанням від поїздки до поїздки.

Краєзнавчі подорожі відвідали 20 дітей. До складу групи ввійшли не лише діти з числа ВПО, а й з родин військовослужбовців, у тому числі загиблих захисників.

Така змішана група мала різний досвід – ментальний, культурний – і це сприяло взаємообміну емоціями, досвідом, мовному збагаченню. Адже в групі були діти з різних регіонів України, і разом вони вчилися взаємодіяти.

Результатом цієї складової проєкту стало виконання творчого завдання, а саме створення фоторобіт для виставки «Творимо, знайомимось, вчимося!». Усього було обрано 20 фоторобіт, а кожен учасник фотопроекту отримав фотоальбом із власними роботами.

Створити разом із дітьми фотовиставку їхніх робіт було нашим важливим завданням. Радіємо, що нам це вдалося! Відкриття відбулося 15 серпня на Театральному майдані. Фотороботи були виставлені на мольбертах, і містяни, яким було цікаво, мали можливість їх побачити. Далі, упродовж тижня, виставка демонструвалася в бібліотеці «Літературне Тернопілля».

Із відібраних фоторобіт нами був створений загальний фотоальбом проєкту.

У ньому нові враження, знання, емоції, знайомства, які ми всі разом здобували влітку 2023 року. Діти з різних куточків України, які приїхали жити до Тернополя в непростий час, місцеві діти з родин військовослужбовців і дорослі, команда громадської організації «Жінки в Україні» та залучені експерти, надзвичайно талановиті люди, фотограф Юрко Гудь та історик Сергій Ткачов.

Ось кілька відгуків про наші подорожі та проєкт у цілому.

Анастасія Якуніна, місто Дружківка, Донецька область, 15 років.

«Наша перша подорож була до села Вікно. Це улюблене місце Івана Франка зачарувало мене своєю красою. Ми мали можливість побачити бездонне карстоє озерце. Піднялися на Франкові скелі і мали можливість зробити фотографії неймовірної панорами. Також мені сподобався інструктаж нашого гіда: «Будьте обережними. Ви можете побачити великих бджіл, які можуть на вас кидатися, ящірку без ніг, але це не змія, і обов'язково необхідно перевірити чи будуть на вас після подорожі кліщі. Але не хвилюйтеся, вони не кусаються». Цікава була екскурсія музеєм Федоровича. Ми змогли побачити старовинні речі побуту та

прослухати лекцію з історії килимарства. Наприкінці подорожі відвідали костел Успіння Божої Матері та Скалатський замок.

Нашу другу подорож у Кременець не змогла зіпсувати навіть примхлива погода. Найбільше мені сподобалось різноманіття рослин ботанічного саду та неймовірна панорама, яка відкривається із Замкової гори. Ми змогли побачити все місто як на долоні. Також була цікава екскурсія краєзнавчим музеєм, дуже цікаво було послухати легенди та історію нашої країни. Дуже атмосферно було в соборі Преображення Господнього.

У нашу третю подорож ми одразу відвідали три невеликі містечка: Чортків, Микулинці та Терехів. Цього разу ми відвідали духовні місця, поринули в історичну спадщину та звернули увагу на чудову архітектуру будівель.

Четверта подорож до мальовничого міста Бережани. Бережанський замок переніс нас у середньовіччя та захопив мене своєю величчю. Мені дуже сподобалася природна краса Бережанського озера».

Анастасія Левків, Тернопіль, 15 років.

«Перша поїздка була в заповідник "Медобори", а саме в село Вікно. Там ми ходили по дну Сармацького моря і роздивлялись залишки органічних каменів і карстові озера. Проте найцікавіші краєвиди відкрились на скелях Івана Франка. Також відвідали музей Федоровичів і послушали дуже цікаві історичні факти від екскурсовода Сергія Васильовича. Ми відвідали ще багато красивих об'єктів і робили красиві фото. Це був дуже цікавий і насичений день, і я дізналась багато цікавого про Тернопільську область.

Друга екскурсія була до історичного міста Кременця, де ми побачили руїни Кременецького замку та унікальну архітектуру. Мені дуже сподобався собор Преображення Господнього, його дуже цікава історія та іконостас. Також ми гуляли ботанічним садом із завезеними з різних країн рослинами. І, звісно, ми були на екскурсії в Краєзнавчому музеї міста Кременця. Фото вийшли дуже красиві та незвичайні через цікаві завдання від фотографа.

Третя екскурсія була в місто Чортків. Насправді, я навіть не очікувала, що ці будинки та балконні решітки так красиво вписуються у фото. Ми були біля храму Пресвятої Трійці, і він цікавий своїм виглядом, який частково запозичений із закордонної архітектури. Також ми були на багатьох локаціях, зокрема, замок у Микулинцях, базарчик із годинником (дуже схожим на Ратушу) та ще багато місць із красивими краєвидами. Був сонячний день, і фото вийшли дуже гарні.

Остання наша екскурсія була в Бережани. Ми гуляли дендрологічним парком, вузькими вуличками та Бережанським замком. Спочатку була дощова погода, тому фото озера були в темних тонах. А ось фото замку вийшли сонячні та світлі. Я дуже задоволена екскурсіями та нашими мандрівками Тернопільською областю».

Кліменко Марія, м.Костянтинівка, Донецька область, 16 років.

«У Медоборах мені сподобались озерця «лійки» з прозорою водою, яка відображає підводний світ та історії про скелі Франка. З них відкривається панорама на декілька сіл. Цікавими були також історії від Сергія Васильовича в музеї Федоровичів.

У Кременці мені найбільше сподобався дивовижний ботанічний сад із незвичайними рослинами, архітектура міста, а також краєзнавчий музей, який містить одразу декілька кімнат з історії України.

У Чорткові було захопливо бачити будівлі, яким більше 100 років! Місто багате на історії, які люди зберігають та шанують.

Бережани зустріли нас дощем, який додав до чарівного озера більше казковості. Це місце, яке ніби вирізали з картинки. У Бережанах люди вшановують історію свого міста, намагаючись якомога більше зберегти речей, що нагадують минуле. А відвідавши там «одеські» дворики, я ніби поринула в життя до війни, у якому не було жодного літа без відпочинку в Одесі».

Саме через велику війну в Україні Тернопіль став новою домівкою для його вимушених гостей. І ми всі разом мали за мету показати їм різноманіття нашого краю, розповісти про місцеві традиції, про його історію. А ще зафіксувати фотоспогади цього літа!

Як спілкування з природою допомагає маленьким українцям пережити страхи війни

Улітку 2022 року ГО «Екосфера» впроваджувала проєкт «Зелені канікули» в місті Ужгороді, у якому на той час перебувало біля 20 000 вимушених переселенців зі Сходу країни. Люди втікали від жахів війни разом із дітьми, залишаючи свої домівки і звичне середовище, і намагалися при звичаїтися в чужому їм місті з трохи відмінною культурою і способом життя.

Нашою метою було пом'якшити наслідки стресу, пережитого дітьми ВПО в тих регіонах, де йшли і йдуть бойові дії, допомогти їм уникнути заглиблення в себе, у свої переживання, а також залучити до кола однолітків, що проживають в Ужгороді, включити їх в життя міста і допомогти дати вихід емоціям через цікаву розвивальну і творчу програму «Зелені канікули».

Чому ми назвали проєкт «Зелені канікули?». Тому, що частину занять ми планували проводити на природі: у парках, біля річки, на озері. Ми хотіли показати дітям тваринний та рослинний світ в урбанізованому середовищі та спонукати їх піклуватися про довкілля. Турбота про інших вчить відповідальності і позитивно впливає на психоемоційний стан дитини, особливо після пережитих негативних подій. Також час, проведений на природі, створює впевненість у власних силах, сприяє розвитку творчості та уваги, змушує дітей думати, рухатися і зменшує стрес та втому.

Інша частина занять у рамках проєкту була присвячена виконанню різних творчих завдань. Оскільки велика кількість дітей є тактильними, виготовлення якихось предметів власними руками допомагають їм впоратися із наслідками стресів. Тому в програмі було багато творчих завдань, які також сприяли розвитку дрібної моторики рук.

Загалом, методи досягнення цілі, обрані нами, виявилися правильними, і наш «п'ятничний табір», як називали наші заняття діти, став улюбленим місцем проведення дозвілля для дітей ВПО, які вимушено опинилися в Ужгороді, та був дуже популярним.

Що ми робили разом з дітьми?

На майстер-класах ми багато:

- малювали на папері, на склі, на тканині;
- виготовляли прикраси з натуральних матеріалів (глини, ниток, камінців, зібраних під час прогулянки на річці);
- виготовляли іграшки і подарунки з картону, фетру, тканин.

А перебуваючи на природі, ми вчилися відчувати природу, вловлювати її звуки, впізнавати дерева за корою чи листочками і плодами, спостерігати за комахами в парку та гідробіонтами в річці за допомогою лупи. Також діти спостерігали за допомогою біноклів за водоплавними птахами на річці Уж, яка в літній період стає мілководною і приваблює багато птахів (біла та сіра чаплі, мартини, лебеді, дикі гуси тощо), які знаходять у річці собі поживу. Також діти знайомилися з екзотичними для України рослинами, які у величезній кількості ростуть в Ужгороді вже понад століття завдяки особливостям м'якого вологого клімату. А ще на природі

діти гралися. Щоб згуртувати дітей, ми проводили багато ігор, які сприяють командотворенню. У результаті наші маленькі відвідувачі із задоволенням проводили час у товаристві один одного, незважаючи на різний вік, а також знайшли собі нових друзів, із якими спілкувалися і поза проектом.

Проект «Зелені канікули» викликав інтерес не тільки у батьків і дітей ВПО, але і місцевих ЗМІ. Про табір було розказано на місцевому телебаченні, знято кілька цікавих сюжетів. Також проект дуже добре було висвітлено в соціальних мережах на сторінках нашої організації. Завдяки якісній комунікаційній кампанії проект був добре прорекламований, і охочих відвідати щоп'ятничні заняття завжди було достатньо. Батьки висловлювали щиру подяку проекту за змістовне та цікаве дозвілля дітей у період канікул і шкодували, що проект закінчився. То ж мети було досягнуто. Діти ВПО були готові до життя в іншому місті, отримали нових друзів і розпочали новий навчальний рік у школах Ужгорода.

Діти України вчать конструювати й програмувати роботів

Під час війни в Україні діти мають обмежений доступ до інноваційних методів освіти. Завдяки ініціативі "Громадськість за демократизацію" громадська організація «Територія сталого розвитку» надала можливість 750-ти українським дітям, які постраждали внаслідок війни, спробувати себе в конструюванні й програмуванні роботів та у вивченні STEM технології.

«Я раніше не займався робототехнікою. Сьогодні сконструював і запрограмував свого першого робота. Це виявилось не складно, цікаво та захопливо. Мені дуже сподобалось. Хочу і далі навчатися в гуртку робототехніки».

Михайло, учасник майстер-класу з Рівненщини

Під час війни як діти ВПО, так їхні батьки знаходяться в стресовій ситуації та в умовах невизначеності, потребують психологічного розвантаження, включення в життя, перезавантаження, планування майбутнього. Діти ВПО не мають доступу до якісних інноваційних методів освіти, набуття навичок та знань, які були доступні в мирний час. Діти потребують цікавого дозвілля, яке змогло б стати поштовхом до погляду в майбутнє, вибору подальшого плану навчання та професії.

Щоб занурити дітей в цікавий світ робототехніки та програмування громадська організація «Територія сталого розвитку» реалізувала проєкт "Погляд у майбутнє (майстер-класи з робототехніки та програмування для дітей ВПО від 6-ти до 15-ти років)" у рамках ініціативи "Громадськість за демократизацію". Проєкт реалізовувався три місяці на території трьох областей – Хмельницької, Рівненської, Волинської. На майстер-класах із робототехніки й програмування діти сконструювали, запрограмували та протестували своїх перших роботів. Діти отримали в захопливій формі такі навички: конструювання роботів, програмування роботів, тестування, робота в команді, критичне мислення, алгоритмічне мислення. Завдяки майстер-класам учасники підвищили впевненість у своїх силах, віру в себе, отримали додаткову мотивацію для продовження навчання у сфері ІТ, робототехніки, штучного інтелекту. Діти отримали психологічне розвантаження, додаткові навички соціалізації, спілкування з однолітками. Також для додаткової мотивації та набуття додаткових навичок кожен учасник майстер-класу отримав мотиваційну, пізнавальну, розвивальну книгу в подарунок від проєкту. У результаті реалізації проєкту тренери громадської організації «Територія сталого розвитку» провели 150 майстер-класів із робототехніки та програмування, які відвідали 750 дітей у трьох областях України. Проєкт викликав велику зацікавленість серед цільової аудиторії, дітей-учасників майстер-класів та їхніх батьків, керівництва департаментів освіти і науки, адміністрацій навчальних закладів та вчителів.

Для 99% дітей, які відвідали майстер-класи з робототехніки й програмування в рамках проєкту «Погляд у майбутнє», це був перший досвід конструювання й програмування роботів. Впроваджуючи проєкти, які використовують інноваційні методи освіти, громадська організація «Територія сталого розвитку» заохочує дітей навчатися, розширювати свої горизонти, мислити більш глобально й сучасно. Це допоможе в майбутньому їм бути успішними, реалізувати себе і будувати сучасну, інноваційну і розвинену Україну. Під час війни дуже важливо, незважаючи на складнощі і брак ресурсів, приділяти достатньо уваги навчанню дітей, мотивації їх до вдосконалення і розвитку, впевненості у своїх силах.

Академія "КІДДОМ" - З теплом у серці до серця!

Сьогодні головною метою нашої діяльності є підтримка, розвиток та соціальна адаптація дітей із ментальною інвалідністю та особливими освітніми потребами, що спирається на місію організації, мета якої, змінюючи сучасний світ, допомагати дітям з інвалідністю та особливими освітніми потребами покращувати своє життя. Ми прагнемо, щоб держава, суспільство, спільноти та громадяни ставали більш інклюзивними та справедливими до дітей з інвалідністю та особливими освітніми потребами.

Одним із напрямків діяльності, яку проводить благодійна організація "КІДДОМ" для досягнення своєї мети є підтримка сімей, що постраждали від російської агресії та мають на утриманні дітей такої цільової групи. На жаль війна, змусила багато таких сімей покинути свої громади та переїхати в більш безпечні міста. До Києва після його деблокування з громад Київської, Чернігівської, Сумської, Донецької, Луганської, Миколаївської, Харківської та Херсонської областей, у яких відбувалися та відбуваються активні бойові дії, прибувають сім'ї, на утриманні яких перебувають діти з ментальною інвалідністю та РАС. За даними соціальних служб, у Києві знайшли для себе притулок уже близько 1000 таких сімей. Вони потребують підтримки, спрямованої на зниження психологічного дискомфорту, спричиненого активними бойовими діями, а також допомоги їхнім дітям за корекційно-реабілітаційним напрямком. Проблема таких сімей ускладнена тим, що більшість із них обмежена в фінансових ресурсах і не може сплачувати послуги профільних спеціалістів із роботи з такими дітьми.

Зважаючи на важливість надання допомоги сім'ям з такими дітьми, наша організація підготувала та подала на конкурс грантів програми "Громадськість за демократизацію", яка фінансується Європейським Союзом та реалізується Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, проект "Підтримка сімей ВПО з дітьми з ментальною інвалідністю та РАС до життя в нових для них громадах".

Проект реалізовувався впродовж березня – червня 2023 року і був спрямований на підтримку родин із числа ВПО, що мають на утриманні дітей із ментальною інвалідністю та РАС. Завдяки реалізації проекту 33 маленькі українці відповідної цільової групи отримали корекційну, психологічну, логопедичну та терапевтичну підтримку відповідно до розроблених індивідуальних корекційно-розвивальних планів, а їхні 62 дорослі члени родин отримали індивідуальні консультації та навчання з покращення психологічного стану, у тому числі з покращення взаємодії зі своєю дитиною. Усі послуги таким сім'ям надавалися фахівцями організації на безоплатній основі.

«Вдячні керівництву та центру «КІДДОМ» за кропітку роботу з нашими дітками, вдячні благодійним організаціям, завдяки яким втілюються чудові проекти. Дякуємо за допомогу в реабілітації дитини!» - зазначає одна з багатьох батьків Катерина Дубініна.

Не менш важливою проблемою, якою опікувалася команда організації під час реалізації проєкту, є просування прав людини, гендерна рівність та права дітей. Наш проєкт безпосередньо пов'язаний із досягненням «Цілей сталого розвитку до 2030 року» та безпосередньо з Ціллю № 4 "Забезпечення інклюзивної та якісної освіти для всіх та сприяння безперервному навчанню" та Ціллю № 5 "Забезпечення гендерної рівності та розширення прав та можливостей усіх жінок і дівчат". Реалізація проєкту була спрямована на допомогу дітям із ментальною інвалідністю та особливими освітніми потребами та їхнім батькам, які постраждали від бойових дій. Проєкт сприяв також розвитку, підтримці та соціальній адаптації таких дітей і їхніх батьків. Особлива увага приділялась гендерним аспектам. Сьогодні основне навантаження в сім'ях із такими дітьми лежить на жінках. Підтримка жінок, залучення чоловіків до розвитку та адаптації таких дітей мало для нас ключове значення.

Особлива увага в межах проєкту була приділена комунікаційному напрямку. Завдяки активній роботі комунікаторів про проєкт та його досягнення дізналося більше 1000 підписників сторінки організації в мережі «Фейсбук».

Також особливою відмінністю від інших установ, що надають подібні послуги в Києві, є те що наш центр соціально-психологічної реабілітації дітей з ментальною інвалідністю "КІДДОМ", від початку війни переведено до захищеного від авіо- та ракетних ударів місця (визначені як бомбосховища) в новому монолітному будинку, що знаходиться за адресою: м. Київ, вул. Михайла Драгомирова, 2А, "Новопечерський двір". Такі приміщення облаштовано всім необхідним для роботи з дітьми. У цілях безпеки в приміщеннях є автономне примусове кондиціонування та автономне електроживлення. Це дало можливість забезпечити безперервний процес занять дітей та консультацій дорослих, незважаючи на попередження про ракетні удари і навіть при самих ракетних ударах.

Слід зазначити, що із завершенням цього проєкту діяльність щодо підтримки сімей ВПО, які мають на утриманні дітей із ментальною інвалідністю та особливими освітніми потребами, не завершилася. Така підтримка продовжилася завдяки фінансовій допомозі з боку Посольства Фінляндії, яке побачило необхідність у такій діяльності та виділило потужний грант на суму 84 600 євро на діяльність центру соціально-психологічної реабілітації дітей із ментальною інвалідністю "КІДДОМ".

У наших дітей засяяли очі!

З початку активних військових дій в Україні демографічна мапа, звісно, значно змінилася. Вінницька міська територіальна громада прийняла понад 45 тисяч внутрішньо переміщених осіб, серед яких більше 11-ти тисяч – це діти, серед них є і ті, що мають інвалідність або тяжкі хронічні захворювання. Саме для подолання стресу, спричиненого війною, та його наслідків у липні - серпні 2023 року ГО «Паросток» реалізувала «Програму підтримки дітей ВПО з інвалідністю у Вінницькій міській територіальній громаді», підтриману в рамках реалізації проекту «Громадськість за демократизацію» Інституту економічних досліджень та політичних консультацій за сприяння Європейського Союзу. У проєкті взяли участь 20 сімей ВПО, у яких виховуються діти з вадами розвитку.

Розроблена програма поєднала цикл групових занять із дітьми під керівництвом досвідченого соціального педагога-тренера, індивідуальні консультації з питань подолання страху, виходу зі стресу, пошуку ресурсів, відновлення психоемоційного стану та серію арт-терапевтичних майстер-класів із бісероплетіння.

Діти залюбки відвідували кожне заняття. Їм подобалася атмосфера творчості, щоразу різні завдання, яскраві кольори поробок, веселі ігри. Уже після перших кількох занять батьки почали помічати позитивні зміни у своїх дітей: у багатьох покращився сон, у спілкуванні вони стали м'якшими, почали краще розкриватися емоційно. У деяких навіть симптоми наявних захворювань зменшились.

У всіх сімей, що брали участь у цій програмі, є своя історія важких переживань, особливо пов'язаних із подіями останніх півтора року. Іванна Дериведмідь – одна із тих, по кому зовні ніколи й не здогадаєшся, що є якісь проблеми зі здоров'ям. Її мама, Альона, поділилася: «Коли почався наступ у лютому минулого року, наше містечко в Запорізькій області одразу потрапило під окупацію. У нашої старшої донечки аутизм. До війни ми

вже звиклися з цим, регулярно відвідували лікаря, Іванка приймала ліки, які покращували її стан. А тут війна різко змінила всі наші обставини життя. Діти, на жаль, стали свідками знущань з людей, постійні вибухи зовсім поруч, не на користь пішло і наше сидіння цілими днями в підвалі. Наприкінці березня ми вирішили, що нам вкрай необхідно вибиратися з окупації. Дивом ми доїхали до Вінниці, і вже тут я помітила, що і в молодшої Валерії з'явився нервовий тік. Одразу я повела дітей до лікарів на обстеження, і висновки були зовсім невтішними. У старшої донечки відбувся

значний регрес, почалися епілептичні напади. Менша, за словами психіатра, також загальмувалася в розвитку та знаходилася в пригніченому стані. Та й у чоловіка через нерви з'явилися висипи псоріазу...»

Коли Альона ділилася своєю історією, вона періодично починала плакати. Але коли розповідала про нинішній стан справ, її обличчя раптом змінювалося. Вона з радістю розповіла, що донечки між собою почали краще ладнати: «Що ж поробиш? У них різниця лише рік, постійна конкуренція у всьому. Але коли вони почали відвідувати заняття в «Паростку» (мені дозволили приводити їх обох), вони ніби лагіднішими стали одна до одної, знайшли способи ділитися усім та гратися разом. В Іванки за цей місяць не було жодного епілептичного нападу, у Валерії значно зменшився нервовий тік. У наших дітей засяяли очі! А ще після консультацій мого чоловіка з психологом, які нам запропонували під час цієї програми, у нього теж знялася емоційна напруга, він почав більше часу проводити з дівчатами. Я вважаю, що це дуже вдала ідея – охопити всіх - і дорослих, і дітей!»

Можна з упевненістю сказати, що найголовніше в проєкті вдалося зробити: на групових заняттях психоемоційний стан дітей з інвалідністю з числа ВПО покращився, у більшості дітей сформувалися або підсилися навички їхньої групової взаємодії для подальшої соціалізації в дитячих колективах, також завдяки заходам психоемоційний стан і взаєморозуміння між батьками та дітьми в родині зазнали позитивних змін. Отже, є сенс продовжувати обраний напрямок та методи зняття емоційної напруги.

У цей надскладний для України час багато хто робить великі справи, ризикує життям, віддає найдорожче. Ці героїчні вчинки відбуваються як всередині країни, так і зовні. Але мають значення і невеликі програми, розраховані на охоплення навіть малої кількості людей, особливо дітей. Кожне життя дороге і цінне. Якщо чийсь емоційно-психологічний стан вберегли від руйнування чи відновили, якщо з'явилася дитяча посмішка через активність небайдужих людей, це додає оптимізму на шляху до зцілення українського народу!

Волонтерство в окупації або як вдалося організувати волонтерську команду, збирати гроші та допомагати людям у захопленому росіянами Херсоні

Діяльність українських волонтерів була тим променем, який давав надію на те, що Україна не забула про Херсон, що все буде добре й місто звільнять. А продукти харчування від українських виробників, які роздавали як гуманітарну допомогу протягом багатьох місяців окупації, херсонці сприймали водночас як диво і як щось рідне, близьке, родом із мирного життя.

«1 серпня 2022 року розпочався наш проєкт «Волонтерство в окупації» за підтримки Інституту економічних досліджень та політичних консультацій і Представництва ЄС в Україні. На цей момент Херсон перебував в окупації рівно 5 місяців, - розповідає голова ГО «Спілка журналістів «Альтернатива» Володимир Косюк. – Серпень - вересень 2022 року – старт проєкту – були найстрашнішими для мирних мешканців. Росіяни вже обжилися, завезли своїх чиновників та остаточно сформували всі правоохоронні (а точніше репресивні) органи. На українських активістів та волонтерів, пересічних херсонців із проукраїнською позицією відверто полювали. Тож нашій волонтерській команді доводилося працювати підпільно, враховуючи всі ризики, використовуючи паролі, явки, часто змінюючи місце дислокації».

Цей проєкт був спрямований саме на підтримку команди. Людям, для яких волонтерство стало щоденною кропіткою роботою, без свят та вихідних, із обов'язковим виконанням поставлених задач, у рамках проєкту виплачувалася офіційна зарплата зі сплатою всіх українських податків. І це прямо під носом в окупантів.

Волонтерська команда херсонських журналістів була сформована на базі редакції телеканалу «Херсон плюс» і почала працювати 13 березня 2022 року. На той момент окупанти вже від'єднали українське телебачення і від ефіру, і від кабельних мереж Херсона. А з'являтися на вулицях міста з відеокамерою та мікрофоном стало смертельно небезпечно.

У березні 2022 року Херсон був повністю відрізаний від будь-якого постачання, у місті перестали випікати хліб, але зачинилися не лише хлібзаводи, а й майже всі магазини та ринки. Люди цілими днями бігали по вулицях у пошуках хоч якогось продовольства, вистоювали величезні черги до кількох відчинених супермаркетів, але часто без результатів. На місто насувалася гуманітарна катастрофа.

Ситуація в селах навколо обласного центру була ще гіршою, адже більшість із них опинилися на лінії фронту, і сполучення з ними практично не було. Херсонські села вже давно не є натуральним господарством: селяни звикли купувати хліб, борошно, макарони, олію в магазинах. І навесні запаси, що були зроблені в погребах на зиму, завжди закінчуються. Розпочинався голод...

«Ми розпочали з малого. Зателефонували знайомим шеф-кухарям херсонських кафе та ресторанів, і деякі погодилися поділитися запасами з комор своїх закладів, - розповідає головний координатор команди й автор ідеї створення волонтерського руху херсонських журналістів Ірина Мезенцева. – Так забезпечили працівників редакції, їхніх близьких, знайомих та сусідів. Водночас нам стало відомо, що гуртові склади кількох місцевих агрохолдингів у Херсоні заповнені макаронами, борошном, різноманітними крупами. Нам були готові продавати продукти за демпінговими цінами, але, зрозуміло, не безкоштовно».

Волонтерська команда херсонських журналістів почала збирати кошти. Уже на перші пости в соціальних мережах відгукнулося чимало українців з усіх куточків нашої держави та з-за кордону. І через тиждень уже була відправлена перша машина з 1,5 тоннами продуктів до села Софіївки Станіславської громади.

Далі були Станіслав, Комишани, Білозерка. Діяльність команди помітили міжнародні та українські благодійні фонди, громадські організації. І поки більшість волонтерів евакуювалися з Херсона в квітні - травні 2022 року, команда журналістів-волонтерів розширювала географію допомоги, до неї приєднувалися журналісти та оператори з інших видань, звичайні волонтери.

На початок літа 2022 року команда опікувалася 25-ма селами з п'яти громад Херсонщини – Станіславської, Білозерської, Дар'івської, Музиківської та Херсонської.

«Найскладнішим, окрім щоденної загрози потрапити «на підвал» до окупантів, було залишатися працювати у фінансовому та податковому полі України, - розповідає голова ГО «Спілка журналістів «Альтернатива» Володимир Косюк. – Росіяни вже повідривали відділення своїх банків, магазини в Херсоні, змушували переходити на рублі, місто заповнили кримські та краснодарські товари за захмарними цінами. Але ми працювали тільки з гривнею та українськими виробниками».

Відбувалося це за рахунок того, що банк, у якому обслуговується громадська організація, переїхав в Одесу, що дозволяло проводити всі операції безготівково: закуповували продукти та паливо, сплачували за послуги та виплачували зарплати. Але на всі розрахунки накладалися проблеми відсутності зв'язку та інтернету.

Усі члени команди пройшли експрес-курс із безпечної роботи в інтернеті, використання VPN, захищених месенджерів та браузерів. І це було однією з головних причин того, що робота команди так і не була розкрита окупантами. За весь час окупації фсбешники один раз приходили до нашого співробітника й розпитували про керівництво телеканалу «Херсон плюс», на що він відповів: «На весні звільнився». А ще раз відбирали на тиждень для перевірки мікроавтобус, на якому розвозили продукти по селах, але так нічого не знайшли й повернули.

«За час окупації правобережжя Херсонщини ми допомогли 25-ти тисячам жителів міста, передмістя та навколишніх сіл, - розповідає головний координатор команди журналістів-волонтерів Ірина Мезенцева. – Коли ми привозили в село або доставляли адресно по Херсону наші продовольчі набори, люди були в шоці, часто не вірили й перепитували: «А ви справді українські волонтери? А це справді не рашистські продукти?» Адже серед херсонців було чимало принципових людей, які не брали «гуманітарку» від окупантів».

Українські продукти, українські волонтери, спілкування й сама українська мова для багатьох (особливо жителів сіл, які були відрізані від світу та новин) були тим місточком, який з'єднував тимчасово окупований Херсон з Україною. Це не давало скласти руки й дарувало надію на деокупацію та майбутню Перемогу.

Фінансова підтримка команди в рамках проєкту «Волонтерство в окупації» дозволило її зберегти, активно працювати: закупувати та розвозити продуктові набори, засоби гігієни, дитяче харчування та ліки всією окупованою територією Правобережжя. У жовтні волонтерська команда херсонських журналістів кілька разів відвозила допомогу навіть до окупованої на той час Снігурівської громади Миколаївської області.

Розпочата ще в березні 2022 року фандрайзингова кампанія дозволила досягти таких результатів, допомогти людям і 11 листопада 2022 року зустріти воїнів-визволителів у Херсоні. Проєкт «Волонтерство в окупації» успішно закінчився 30 листопада 2022 року і може увійти в історію як вагомий внесок волонтерів у деокупацію правобережжя Херсонщини та майбутню Перемогу України!

Синергія волонтерів Херсонщини!

Відпрацьована логістична схема та чітке розуміння потреб постраждалих дозволяє уникнути хаосу в наданні гуманітарної допомоги в затопленому Херсоні.

Ідея проєкту «Синергія волонтерів Херсонщини» виникла одразу після деокупації Херсона. Після 255-ти днів у неволі 11 листопада 2022 року ЗСУ звільнили обласний центр, і в другій половині місяця Херсон перетворився на своєрідну українську Мекку. Приїхати в деокупований південний форпост України хотіли всі: волонтери та військові, депутати, політики, громадські діячі, музиканти, художники, фотографи, активісти, журналісти з усіх куточків України та всіх міжнародних ЗМІ, які мали свої представництва в нашій державі. Усі хотіли сфотографуватися на площі Свободи – центральній площі міста - зробити пост чи сторіз і привезти в Херсон гуманітарну допомогу.

Везли все: продукти харчування, питну воду, засоби гігієни та теплі речі. Місто 3 - 4 тижні жило без електрики та водопостачання, тому найціннішою допомогою були генератори, ліхтарі, павербанки і навіть свічки, батарейки та сірники.

Склади, які швидко знайшла міська та обласна влада, пристосувавши їх для прийняття «гуманітарки», так само швидко заповнилися овочами, крупами, борошном та «секонд хендом».

Ажіотаж породив хаос. Бо чимало волонтерів привозили не те, що було потрібно жителям правобережжя Херсонщини, а те, що в них було. Було чимало курйозних випадків. Наприклад, одна ГО привезла в Херсон партію з п'ятисот дитячих пластикових горщиків для зовсім маленьких (на таких привчають малечу ходити в туалет). Із волонтерів ніхто не поцікавився, що таких маленьких діточок в місті майже не залишилося – більшість їх евакуювали.

«Розуміння що потрібно людям і як налагодити роздачу та доставку на місці гуманітарної допомоги в місцевої влади не було, - розповідає голова ГО «Спілка журналістів «Альтернатива» Володимир Косюк. – Більше того, у них не було й людей, які б цим займалися. Створені при райвиконкомах комісії збирали заявки від голів ОСББ, потім їх довго розглядали, приймали рішення... А в цей час на складах гнила картопля та морква, а крупи та макарони їли миші та пацюки».

Волонтерська команда херсонських журналістів працювала в Херсоні протягом усієї окупації. Тому не дивно, що наприкінці листопада 2022 року команда взяла на себе велику частину координаційної роботи волонтерського руху Херсонщини.

«Ми чітко знали потреби людей і самі готували запити на українські та міжнародні фонди щодо змісту гуманітарної допомоги, - розповідає головний координатор команди журналістів-волонтерів Ірина Мезенцева. – У нас була база даних багатодітних сімей, людей з інвалідністю, стареньких та маломобільних жителів Херсона й передмістя. Тому щодня збирали, фасували, розвозили та роздавали допомогу херсонцям».

На 1 березня 2023 року, коли стартував проєкт «Синергія волонтерів Херсонщини», у команді був чіткий план дій та розроблена логістична схема з доставки допомоги жителям Херсона, передмістя та сіл правобережжя Херсонщини.

За 5 місяців роботи ГО «Спілка журналістів «Альтернатива» налагодила співпрацю з десятками ОГС України та світу. Команда спільно працює в місті з ГО «Херсонська ліга соціальних працівників» та ГО «ВелоХерсон», ГО "Аутизм. Особливий всесвіт", ГО «Справа громад».

На всеукраїнському рівні постійними партнерами є МФ «Відродження», МБО «Фонд Східна Європа», БФ «Голоси дітей», ГО «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій».

На регіональному рівні налагоджена постійна співпраця з ГО "Центр інформаційних досліджень та ресурсних послуг "Меридіан" зі Львова, ГО "Імпульс" (м. Сколе, Львівщина), ГО "Десяте квітня" з Одеси, ГО "РОТАРІ КЛУБ ХАРКІВ "НЬЮ ЛЕВЕЛ", БО "Сила Ужгорода".

Постійно підтримують команду і європейські партнери: Німецько-українське товариство Фрайбурга, товариство "Свободу Україні - Брауншвейг" (Німеччина), асоціації Zuera Solidario María Pilar Comín Pueyo із містечка Суера провінції Сарагоса (Іспанія), товариство Caps and Candles for Ukraine зі Швеції.

«Щоб перелічити всіх партнерів нам не вистачить навіть аркуша паперу, - посміхається Ірина Мезенцева. – Друзі й помічники в нас є в більшості областей України: Рівне, Дніпро, Київ, Харків, Закарпаття та багато інших. А ще в Італії, Румунії, Франції, Португалії, Польщі, США, Канаді».

Для Херсонщини випробування окупацією не завершилися. Шостого червня 2023 року росіяни підірвали Каховську ГЕС. Низові райони Херсона та села на березі Дніпра затопило.

«У допомозі та підтримці Херсона знову начався ажіотаж. Люди з усіх куточків України та світу щиро хотіли допомогти. Але ми вже були готові до цього ажіотажу, - розповідає Володимир Косюк. – Так, у переданій допомозі попадалися жіночі туфлі на шпильках та каракулеві шуби. І це для затопленого Херсона (сміється). Але 99% допомоги відповідало реальним потребам. У перші дні це питна вода, човни, гумові чоботи, мотопомпи, їжа швидкого приготування. А зараз – гігієна та побутова хімія, дезінфектори, усе для прибирання, тачки, лопати, звичайні побутові речі, подушки, білизна, рушники, пледи. Усім цим ми забезпечуємо постраждалих від затоплення».

Відпрацьована логістична модель та чітке розуміння потреб людей із затоплених районів дозволило уникнути хаосу. Гуманітарна допомога в Херсон у червні - липні 2023 року надходила швидше та якісніше, а головне так само швидко і якісно доставлялася людям, які справді цього потребували.

Велика вода в оселях херсонців забрала все: меблі, побутову техніку та апаратуру, особисті речі... Врятувати та відмити можливо лише посуд. Команда журналістів-волонтерів розуміє, що на подолання наслідків катастрофи від підриву окупантами Каховської ГЕС підуть роки. І весь цей час люди, будинки яких були затоплені, потребуватимуть допомоги.

Об'єднані українці - головна зброя проти ворога

25.02.2022 року, на другий день повномасштабної російської агресії, у кабінеті заступника голови Рівненської обласної ради Сергія Свисталюка зустрілись представники обласної влади, кількох комунальних закладів та громадських об'єднань. У результаті цієї зустрічі прийнято спільне рішення створити волонтерський штаб (далі ВШ), який згодом отримав назву Рівненський обласний волонтерський штаб.

Ідея розташувати його в комунальному закладі «Рівненський обласний муздрамтеатр» була надзвичайно вдалою. Таке рішення давало змогу ВШ впоратись із чотирма ключовими проблемами:

- не потрібно було відшукувати кошти на оплату орендованих приміщень та на оплату комунальних платежів, адже вони здійснювались драмтеатром;
- актори та працівники театру долучились до волонтерської команди, отже робочих рук було більше ніж достатньо;
- місце розташування ВШ було вдалим та доступним для ВПО та інших гостей міста.

Таким чином, Рівненський театр з початку війни перетворився на ВШ.

Здатність українців до високої самоорганізації підтвердив і приклад роботи нашого ВШ.

Без будь-яких інструкцій, настанов чи вказівок було швидко налагоджено розподіл відповідальності за напрямками та локаціями, як-от: продукти, одяг, побутова хімія, медикаменти, господарчі товари; прийняття індивідуальних заявок ВПО та видача конкретної групи товарів для гуманітарної допомоги; формування передач військовим територіальної оборони та ЗСУ чи цивільним у гарячі точки; ведення звітності, ведення інформаційного телеграм-каналу для ВПО, ін.

З великою відповідальністю волонтери штабу поставились до формування звітних документів. З моменту відкриття ВШ одержувачам допомоги надавалися для заповнення напрацьовані волонтерами форми заявок, проводилась фіксація видачі великих обсягів у спеціальних журналах обліку. Відповідно до отриманої інформації протягом дня заповнювались звітні таблиці в електронному форматі. Двічі за рік організовувались публічні прес-конференції, на яких озвучувались дані щодо роботи ВШ.

За весь час роботи ВШ співпрацював із великою кількістю БФ, ГО, громадян, установ, закладів, ФОП, ін.

Здійснювалась і проектна діяльність.

Надзвичайно вчасною і суттєвою була підтримка Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій проекту «Рівненщина – разом переможемо!», розробленого ГО «Психологічна служба Євромайдану». Завдяки їй на кілька місяців ми мали вирішення проблем із забезпеченням папером, ручками, іншими канцтоварами. Адже в день ВШ приймав по 100 - 200 заявок. Було полегшено надання послуг соціально-психологічного супроводу завдяки друку

3000 буклетів із корисною для ВПО інформацією, які розлітались, як «гарячі пиріжки». Дуже відчутною була допомога з логістики. Ці кошти для нас були неоціненними на момент зміни локації ВШ - переїзд до складських приміщень КЗ «Рівнекнига», після того як драмтеатр відновив свою основну роботу.

За три місяці роботи в рамках проєкту вдалося здійснити 35 поїздок у межах Рівненського району та доставити гуманітарні вантажі у волонтерський центр від інших волонтерських об'єднань, рівненських підприємств, організацій, а також габаритних вантажів, таких як меблі, побутова техніка, візочки для тих, хто потребував допомоги з-поміж цільової групи проєкту, а також частково задовольнити потребу в паливі при переїзді штабу на нове

місце розташування; прийняти та задовольнити близько 6000 звернень від ВПО, які зверталися безпосередньо до нашого штабу, а їхні звернення фіксувалися в напрацьованих волонтерами звітних формах; розробити та виготовити 3000 буклетів з корисною для ВПО інформацією; провести 2 благодійні майстер-класи на патріотичну тематику для дітей, у тому числі ВПО, та благодійний ярмарок, на якому ми зібрали 9086 грн, які передали на купівлю автомобіля для потреб ЗСУ.

Кризові ситуації, викликані війною та пов'язані із загибеллю близьких, втратами здоров'я, засобів до існування мають катастрофічні наслідки для психоемоційного стану людей. Надання гуманітарної допомоги, соціально-психологічної підтримки, вирішення побутових проблем та матеріального забезпечення сприяє значному поліпшенню їхнього становища, а отже забезпеченню прав людини. Співпраця з місцевими органами влади в рамках проєкту сприяла організації належного прийняття рішень та вжиття дій із реагування на соціальні потреби постраждалих від війни.

“YouthFutureUA” - проєкт, який об’єднав і надихнув молодь у нелегкий час

Ідея проєкту “Інформаційний портал YouthFutureUA” зародилась у середовищі волонтерів та учасників громадської організації “Центр розвитку Пангея Ультіма” як відповідь на ситуацію, що складалась навесні 2022 року. “Пангея Ультіма” завжди була осередком міжкультурного спілкування молоді. У перший період повномасштабного вторгнення РФ в Україну обмін інформацією був надзвичайно ускладнений, проте спілкування між членами “Пангеї” в різних містах України та Європи відбувалося досить активно як прояв солідарності, взаєморозуміння та співчуття. Здавалось, у ті дні можна було отримати допомогу з неочікуваних місць, була шалена енергія підтримки та бажання людей зарадити біді інших. І така комунікація стала поштовхом до розуміння, що ГО “Центр розвитку Пангея Ультіма” може організувати такий процес взаємодопомоги більш структуровано.

У той же час відбувалися зміни в складі волонтерів і учасників на місцях: дехто був змушений залишити Вінницю, а інші активні молоді люди, яких завжди вабила «Пангея», шукали однодумців, шукали шляхи приєднання активних громадських організацій-юридичних осіб, які могли б зробити легальним процес волонтерської допомоги. Зрештою, почала формуватися ідея створення сайту, який збирав би в одному місці інформацію про бажання підтримати українців-жертв російського вторгнення, а також був би інструментом залучення та координації волонтерів і благодійних ініціатив.

Певний час ми працювали над сайтом невеличкою командою волонтерів, які були готові розвивати професійні навички збору інформації, оформлення дописів на сайті. Ключовим моментом і успіхом для нашої команди стала довіра, яку виявили гарантери з “Інституту економічних досліджень та політичних консультацій”, підтримавши наш проєкт “Інформаційний портал YouthFutureUA” в рамках свого проєкту “Громадськість за демократизацію”. Ми отримали ресурс, підтримку і можливість поширювати інформацію про нашу роботу. Завдяки залученню коштів ми найняли професійну журналістку, яка вивела на новий рівень наші матеріали, навчила волонтерів шукати правильну інформацію та відстежувати індикатори успіху. Також до нас звертались українці з цільової аудиторії, яким ми могли запропонувати консультаційну та іншу підтримку.

Розповсюджуючи інформацію про дружні благодійні ініціативи, у рамках проєкту “Веб-портал YouthFutureUA” ми змогли посилити й авторську волонтерську та благодійну роботу. Найголовніше те, що ми з волонтерами проєкту за залучені з гранту кошти зуміли організувати біля десятка міжнародних гібридних концертів для аудиторій у різних куточках Європи. Наша музика від дуєту “Женя і Катя” звучала від Будапешта (Угорщина) до Корку (Ірландія), від Карлсруе (Німеччина) до Турину (Італія). Під час гібридних концертів ми не тільки розповідали слухачам про жахіття війни і подвиги простих українців, а й збирали кошти, які спрямовували, передусім, на закупівлю необхідного для тактичної медицини і спорядження для воїнів ЗСУ. Нам вдалось зібрати близько чотирьох тисяч євро завдяки волонтерській роботі учасників YouthFutureUA.

І врешті-решт проєкт “Портал YouthFutureUA” розвинувся в повноцінний благодійний фонд, окрему юридичну особу БФ “Майбутнє молоді України”, що стало логічним продовженням роботи волонтерів та активістів, які виконували роботу в рамках проєкту “Громадськість за

демократизацію”. Фонд дотепер активно допомагає ЗСУ та цільовим групам постраждалих від війни українців. А паралельно відбувається інформаційна робота через портал. Ніколи не забудемо слова наших співорганізаторів гібридного концерту в Бремені: “Українці для нас зараз є великим прикладом. Ваші старання - це свідчення того, що молодь України має майбутнє в Україні”.

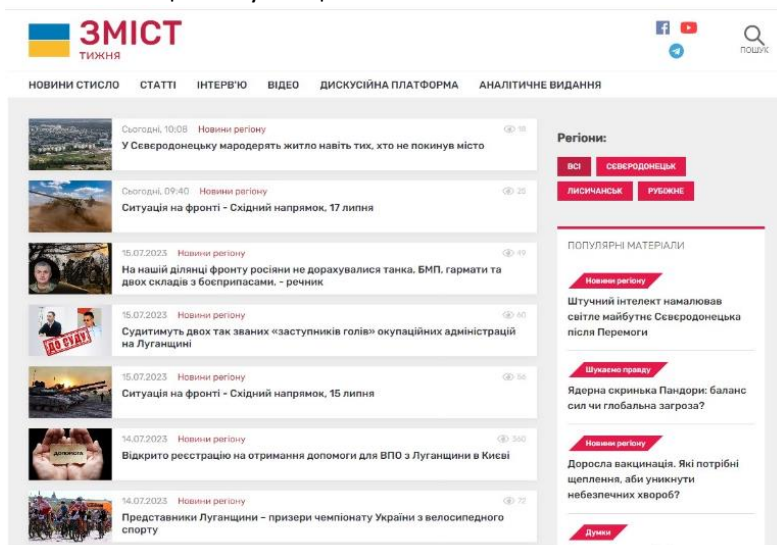
Ми вдячні ГО “Інститут економічних досліджень та політичних консультацій” за сприяння в реалізації ідей активної та свідомої молоді на благо кращого майбутнього України, попри всю складність ситуації в державі.

«Луганщина на зв'язку» - інформаційне середовище, яке не знищити пострілами

Під час окупації безліч людей втратила можливість потрапити до свого міста, до власного будинку. Невідомо, коли вони всі знов матимуть можливість повернутись і чи матимуть на те бажання. Тож постає питання: що пов'яже нас із домом, що визначає нашу ідентичність у цих умовах? Відповідей може бути багато, але навряд хтось сперечатиметься, що базою для самоідентифікації та зарахування себе до якоїсь «регіональної групи» є інформаційний простір, у який занурена особистість.

Саме тому з'явився проєкт "Луганщина на зв'язку" команди ГО "Кризового медіацентру «Сіверський Донець»". Проєкт мав на меті розв'язувати проблему обмеженого доступу до достовірної інформації для мешканців Луганської області, зокрема для тих, хто був вимушений покинути зону активних бойових дій або залишитися на тимчасово окупованій території.

Основна діяльність була спрямована на надання мешканцям Луганської області та іншим зацікавленим особам перевіреної та соціально важливої інформації щодо актуальних подій регіону шляхом створення та розміщення на порталі «Зміст тижня» унікального новинного та авторського контенту задля протидії російській дезінформації та підтримки соціальних зв'язків між мешканцями Луганщини.

Команда проєкту "Луганщина на зв'язку" проводила систематичне наповнення новинної стрічки на порталі "Зміст тижня" унікальним новинним та авторським контентом, присвяченим подіям у Луганській області. Також було організовано засідання дискусійного майданчика, на якому представники області та зацікавлені особи обмінювалися думками та досвідом щодо актуальних тем.

Завдяки зусиллям команди проєкту мешканці Луганської області отримали доступ до перевіреної та соціально важливої інформації про актуальні події в регіоні. Також спостерігалося збільшення участі громадськості та експертів у дискусіях та обміні думками, що сприяло активному діалогу та співпраці в громаді.

Ще потрібно сказати про підтримку донорів: проєкт "Луганщина на зв'язку" зміг успішно реалізувати свої цілі та отримати результати саме завдяки їй. Ця підтримка дала можливість забезпечити інформаційну відкритість та доступність.

«Ми дуже вдячні нашим партнерам за допомогу. Зрозуміло, що регіональні медіа, релоковані з окупованих територій, не виживуть без підтримки донорів.

Подальша робота таких ЗМІ, як наше, є вкрай важливим фактором, що сприяє посиленню зв'язку людей з українською Луганщиною. Крім того, регіональні медіа приділяють більше уваги місцевому контексту, зрозумілому як переселенцям, так і тим, хто залишився в окупації», - каже головний редактор сайту «Зміст тижня» Максим Белін.

Оцінка прогресу в проєкті здійснювалася через систематичне моніторингове дослідження, опитування аудиторії та зворотний зв'язок. Збір та аналіз даних дозволили виявити позитивні зміни, що сталися, зокрема збільшення поінформованості та активності мешканців.

За пів року проєкту було створено понад 400 регіональних новин, 30 авторських матеріалів великих форматів. Загалом інформаційні матеріали, створені редакцією, охопили близько 100 000 читачів.

Також було проведено 4 онлайн-дискусії на теми, що є важливими для нашої аудиторії, а саме: «Чи можна сучасну російсько-українську війну вважати нападом на українську ідентичність?», «Колаборанти. Карати не можна пробачити», «Повертаємось чи будемо бізнес на новому місці?» та «Пів року потому. Чим живуть северодонецькі іноземці: онлайн-зустріч із северодонеччанами, що поїхали за кордон».

Завдяки успішному виконанню проєкту "Луганщина на зв'язку" вдалося забезпечити мешканців Луганської області доступом до достовірної інформації, сприяючи таким перетворенням як зміна у свідомості громадськості, збільшення впливу громадськості на процеси в регіоні та підтримка місцевого розвитку. Наша команда пишається досягнутими результатами та готова продовжувати працювати над важливим завданням відновлення інформаційного простору та сприяння розвитку Луганської області.

Книга історій успіху

Інститут економічних досліджень та політичних консультацій

Загальна редакція: МАРІЯ НЕЩЕРЕТ

Літературний редактор: АЛІНА ПАСТУХОВА

Дизайн обкладинки: ГАННА ПЕТУШКОВА

Макет електронної версії: ГАННА ПЕТУШКОВА

КНИГА ІСТОРІЙ УСПІХУ

Громадськість за демократизацію

вересень 2023